

GULAGU, KOŠMARO ISTORIJA

TURINYS

Pratarmė.....	1
1.Gulagų košmaro istorija.....	2
2.Tremties archyvas.....	54
Švenčionys-Irkutskas-Maskva 1989-1996 (susirašinėjimas rehabilitacijai)	
3.Veikla atgimimo sąjūdyje	71
4.Priedai.....	80
5.Straipsniai spaudoje.....	96

**ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA**

GULAGŲ KOŠMARO ISTORIJA
(Tremtinio Vytauto Tautvaišos prisiminimai)

ŠVENČIONYS, 2002 m.

Medžiagą surinko: Aldona Mikštienė
Redagavo: Ramunė Jurgelevičienė
Kompiuteriu tekstą surinko: Onutė Petrovskienė

Už ką neleidote Tėvynės mums mylėti
Dėl ko turėjome palikt gimtus namus?
Kam vertėt visko mus išsižadėti
Ir klaidžioti po Sibiro laukus?

Zuzana Vilkevickaitė

P R A T A R M Ė

Sovietinio okupacinio režimo vykdyti Lietuvos gyventojų trėmimai giliai įsmigo mūsų atminty. 1949 m.į tolimiausias Sibiro sritis buvo ištremta dešimtys tūkstančių darbščių Lietuvos žmonių. Kaime imta prievarta varyti į kolūkius ir tarybinius ūkius. Nuskurdo žemė, žmonės prarado nuosavybės jausmą, meilę žemei, darbštumą ir dvasingumą.

To meto Gulagų košmarą, baisius ir skaudžius prisiminimus noriu atpasakoti tremtinio Vytauto Tautvaišos žodžiais.

Aldona Mikštienė

GULAGŲ KOŠMARO ISTORIJA

GULAGŲ KOŠMARO ISTORIJA

Kada mus vežė iš Tėvynės
Palydėjo tik mažytis vieversys.
Pabučiavo vėjas veidus,
Apverkė tamsi naktis.

Tai įvyko 1949 metų kovo 27 dieną. Buvo ankstyvas pavasaris pirmieji paukščiai jau buvo parskridę ir švelnus pavasarinis vėjalis dvelkė, o tamsi naktis buvo jau paskutinė gimtoji žemė.

Bolševikai vykdė žiaurų lietuvių trėmimą į Sibiro gilumą.

Mes gyvenome Joniškio rajone, Daunoravos apylinkės, Spiralių kaime. Šeimoje buvome keturiose: mama Eugenija Tautvaišienė, aš sūnus Vytautas Tautvaišas, mano brolis Simonas Tautvaišas ir sesuo Nijolė Tautvaišaitė. (Tėvas Antanas Tautvaišas mirė 1943m.)

Pamenu, tai buvo sekmadienis. Galvojome, kad ešelonas su tremtiniais iš Joniškio geležinkelio stoties jau išvykęs. Bet kur tau, apie pietus mūsų kaime pasirodė tys ginkluoti vyrai. Vienas rusas kariškis leitenantas ir du miesto sribai. Sukvietė mus visus į virtuvę, paprašė pateikti dokumentus ir leitenantas rusiškai perskaitė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos 1949 metų kovo 19 dienos nutarimą, kuriame buvo nurodyta, kad esame iškeldinami iš Lietuvos į Sovietų Sąjungos gilumą, kaip buožių šeima. Mūsų namuose nuo 1942 metų gyveno rusė moteris (apie 70 metų amžiaus) atvežta vokiečių iš Velikije Luki miesto. Mes laikėme ją savo nare, o ji prižiūrėjo mūsų mažametę seserį Nijolę. Vadinome ją tiesiog rusiškai „babuška“. Išgirdusi, kad mes esame ištremiami, užsipuolė savo tautietį kariškį, įtikinėdama jį, kad šie namai buvo prieglauda rusų moterims išvartoms iš gimtosios žemės. (Be jos vokiečių laikais pas mus dar gyveno trys moterys, bet jos jau buvo išvažiausios namo). Stribų vadas sutriko, matyt nesitikėjo, kad sutiko buožės namuose senos rusų moters pasipriešinimą. Babuška jam įrodinėjo, sakydama, kad jeigu veži šeimninę tai ir aš nuo jos nepasiliksiu: važiuosiu kartu. Gerai kad mūsų mama, įpratusi bendrauti su žmonėmis, nepasimetė, turėjome savo alaus, tad mama jiems suruošė pietus su alumi ir užkanda. Pamatėme, kad mūsų babuškos reakcija juos gerokai paveikė, neliko jų karingumo. Už stalo pasistatė šautuvus ir sėdo vaišintis. Mums su broliu buvo puikiausia proga pabėgti, nes mes kinkėme arklius, dėjome daiktus be jokios sargybos, bet jau iš anksto šeimoje buvome susitarę, kad vežimo atveju būsime visi kartu. Krovėm į vežimus, ką skaitėm reikalingiausia naujam gyvenimui ir apsigynimui nuo bado. Ir štai vežimai paruošti, arkliai pakinkyti, mama su Nijole pasodintos vežime, mes būsime varomi šalia. Nuo mūsų neatsilieka ir babuška, abi su mama apsikabinusios verkia, bet sargybos viršininkas griežtai laikosi duotų nurodymų, išskiria abi moteris, babuška paliekama. Atsisveikiname su gimtine ir išvažiuojame į nežinią.

Atveža į Joniškio miestą (nuo mūsų 12 km.) ir suka arklius į stribų būstinės kiemą, kuri buvo įsikūrusi mamos pusbrolio gydytojo Klemenso Vaitiekūno ukiniame pastate.

Įsiveda vidun mamą ir brolių Simą. Kiek teko matyti visus veždavo tiesiog stotin, o čia dabar? Galvojau, nejaugi išsiaiškins ir paleis? Bet kur tau, po gero pusvalandžio vėl važiuojame. Dabar jau tiesiai stotin ir užpildom gyvulinių vagonų tuščias, bet užplanuotas pabėgusių, pasitraukusių kitaip tariant išvengusių tremties, žmonių vietas. Visą kelionės laiką neaprašinėsiu, nes daug apie tai parašyta knygų. Nebadavom, nes turėjome lašinių, o duonos sekančios dienos rytą mums atnešė giminaitės – seserys Adelė Pranytė ir Lionė Bandzienė iš Jonišio.

Ilgai mus vežė Rusijos žeme, kol galų gale balandžio 17 dieną traukinys sustojo Irkutsko srities Tylūno rajono geležinkelio stotyje. Mus pakrovė į sunkvežimius ir nuvežė į miesto mokyklos aikštę. Čia išsiaiškino, kad mūsų ešalonas buvo sudarytas iš Jonišio ir Radviliškio rajono žmonių.

Mūsų šeimą „nupirko“ pirklys, atvažiavęs iš Jevdokimovo miško ruošos punkto. Tai gyvenvietė – 35 km. į pietus nuo Tylūno miesto.

Nauja vieta pasitiko mus „svetingai“ – su blakėmis ir tarakonais. Apgyvendino senuose barakuose – tai vienas didžiulis kambarys be jokių pertvarų ir su viduryje esančia geležie krosnimi. Nebuvo nei lovų, nei gultų, išsidėstė barako pasieniuose. Koks baisus pasityčiojimas: moterys ir vyrai, jaunimas ir senimas visi vienoje didžiulėje patalpoje.

Po paros-pirmas kvietimas pas komendantą. Pirmas susipažinimas, bylų surikrinimas ir įtraukimas į spec. ištremtųjų sąrašus. Kiekvienas buvome supažindintas su komendantūros vidaus taisyklėmis. Svarbiausia mums buvo pranešta, kad esame atitremti visam laikui.

Taigi visi buvome tremtiniai, be teisės turėti asmens dokumentą, be teisės išvykti iš gyvenamosios vietos, be teisės tęsti mokslą ir t.t. Visiems tėvynėje buvo atimtas turtas, vienus apkaltino vienais nusikaltimais, kitus kitais. Kas buvo buhalteris, mokytojas, moksleivis dabar visi tapome miško darbininkais.

Sunkus tremtinių gyvenimas, kurį sąlygojo atšiaurus Sibiro klimatas, nuolatinis badavimas ir sunkus priverstinis darbas palaužė mūsų fizines, o svarbiausia dvasines jėgas. Tai palietė daugiausia pagyvenusius žmones. Ypač jautriai reguodavome į nuolatinis saugumiečių tvirtinimus, kad esame ištremti visam laikui ir niekada nebepamatysime Lietuvos.

Atrodo, kad gyvenimas sustojo vietoje ir lietuviybė išnyks kartu su mumis, nutrauksim. Spauda tik rusiška, laiškai stropiai tikrinami. Surusėsime.

Abu su broliu, visą tai suprasdami, matydami tenykščią padėtį, bolševikų reikalus ir siekius, nusprendėme veikti. Vienam ar dviem ką nors padaryti sunku. Reikia ieškoti draugų-pagalbininkų. Jaunų vyrų buvo nemažai, bet ne visi tinkami, atrodė, kad ne visi supras reikalą ir ne visais buvo galima pasitikėti.

Stengėmės užmegzti glaudžius ryšius su tais žmonėmis, kuriems jautėme simpatijas. Atsitiko taip, kad keturi iš šešių dirbome vienoje brigadoje, vagonų pakrovimo-iškrovimo darbuose. Mums labai palanki buvo ta aplinkybė, kad kiekvieną dieną galėjome grįžti iš taigos pas savo šeimas.

Prieš tremtį gyvenome kaime-brolis ūkininkavo, o aš mokiausi Jonišio gimnazijoje, buvome partizanų ryšininkais. Mes abu gerai prisimename A. Smetonos valdymo metus, buvome auklėjami patriotiškoje dvasioje, skaitėm ir platinom partizanų spaudą. Todėl mūsų sąmonėje jau seniai buvo susiformavęs nepakantumas bolševikinei sistemai. Aiškiai supratome jų norą nutautinti ir sunaikinti lietuvių tautą.

Vedami neapykantos sovietiniai santvarkai, sunaikinūsiai ne tik Lietuvos ūki, bet ir daugelį žmonių, suradome 4 bendraminčius, kurie sutiko prisijungti prie mūsų. Tuo būdu sudarėme 6 jaunų žmonių grupę, darbui su ištremtaisiais tautiečiais Irkutsko srities, Tylūno rajono, Jevdokimovo gyvenvietėje.

Štai mūsų žmonės:

1. Norkus Kazys, gimęs 1925 m. Krampių kaimo Jonišio valsčius. Baigęs Jonišio gimnaziją.
2. Tautvaišas Vytautas, gimęs 1928 m. Spiralių kaimo, Jonišio valsčiaus, Mokiausi Jonišio gimnazijoje 8-je paskutinėje klasėje.
3. Tautvaišas Simonas, gimęs 1929 m. Spirakių kaimo, Jonišio valsčiaus, Baigęs 6 gimnazijos klases.
4. Matulis Vladas, gimęs 1929 m. iš Karuničių kaimo Radviliškio valsčiaus. Baigęs Radviliškio gimnaziją.
5. Brilius Alfonsas, gimęs 1927 m. iš Rukaičių kaimo Radviliškio valsčiaus. Baigęs Radviliškio gimnazijos 7 klases.
6. Mačiūnas Mykolas, gimęs 1921 m. iš Nušianovo kaimo Šiaulių valsčiaus. Baigęs Šiaulių gimnazijos 5 klases.

Tai buvo jaunų, patriotiškai nusiteikusių, lietuvių būrelis. Visi mes buvome lanke lietuvoje gimnazijas, daug skaitę, gerai žinojome istoriją ir negalėjome susitaikyti su vergiška dalia. Todėl ir palaikėme tarp savęs nuolatinį ryšį. Jau iš pat pradžių mes numatėme, kad būsime sekami, todėl ypač svarbiems susitikimams pasitarimams buvo numatytos įslaptintos vietos. Vienoje iš tokių buvome įsirengę radio imtuvą, kurį buvome atsivežę iš Kietuvos. Mūsų grupės narys Kazys Norkus (buvęs mokytojas) mokėjo vokiečių kalbą ir suprato angliškai. Gautą informaciją iš užsienio išanalizuodavome, įvertindavome ir reikiamas žinias paskleisdavome savųjų tarpe. Kartu su mumis dirbo ir tremtiniai estai. Jie gyveno atokiau nuo mūsų, ir patekti pas juos galėdavome tik persikėlę per plačią upę Iją. Bet tai mums didelių kliūkių nesudarydavo ir jų barakuose dažnai lankydavomės su naujausiomis žiniomis.

Pagrindinis reikalas buvo, gautas politines žinias iš Vakarų valstybių, ar iš spaudos realiai įvertinti ir perduoti tremtiniams, organizuoti aiškinti pasinaudojant poilsio dienomis ar šiaip kokiais tautiečių susibūrimais. Dažnai prisimindavome buvusį gyvenimą dar nepriklausomoje Lietuvoje, žavėjomės mūsų miško brolių ištverme ir pasiryžimu. Visi supratome ir kitiems aiškinome, koks „rojus“ kaimo žmogaus laukia kolūkiuose tiek mūsų Tėvynėje, tiek čia Sibire.

1950 metais sausio mėnesį, perskaitęs spaudoje straipsnius apie Amerikos ir Sovietų Sąjungos santykius, gyvenvietės barakuose aiškinau tautiečiams apie tarptautinę padėtį šiose šalyse. Žinoma, nesivaržydamas kritiškai atsiliepti apie Sovietų šalį.

1950 metų gegužės 1 dieną buvo kelios poilsio dienos. Padarėme mūsų grupės pasitarimą Vlado Matulio kambaryje. Be tarptautinės padėties aptarėme vidaus politiką, tuo pačiu, kaip geriau aiškinti viską mūsų žmonėms, tremtiniams. Tų pačių metų gegužės mėnesio gale Javdokimavo gyvenvietės klube vyko saviveiklininkų pasirodymai. Mes su Kazimieru Morkumi ten nuvykome. Tai buvo puiki proga pabendrauti su tautiečiais. Aiškinome jiems kokia neteisinga yra Sovietų Sąjungos vykdoma užsienio ir vidaus politika.

1950 metų rugsėjo mėnesį mes su Alfonsu Briliumi žiūrėjome kino filmą „Slaptoji misija“. Mes aptarinėjome veiksmų eigą, kritiškai vertinome komunistų partijos ir vyriausybės veiksmus, tuo pačiu lyginome ir teigiamai vertinome gyvenimą Lietuvoje A. Smetonos valdymo metais.

Tremimo metu buvome pasiėmę ir atsivežėme nemažai lietuviškų knygų: tai nepriklausomos Lietuvos laikotarpio leidiniai, istorijos, poezijos ir kita tematika. Vertingus straipsnius ir poeziją daugindavome. Kada poilsio dienom ar po darbo, suringdavome jaunimą ir dainuodavome lietuviškas natrines dainas.

Nuo 1950 metų vasaros, saugumas suaktyvino savo darbą. Darbuotojai, atvykę iš rajono, dalyvaujant vietos komendantui, apklausė daugumą tremtinių, reikalaudami pasižadėjimo dirbti jų naudai-būti agentais. Pradžioje kalbėdavo taikiai gražiai iš tolo. Matydami, kad nepasiduodi, imdavo grasinti, taikyti visas moralinio poveikio priemones. Ir kaip nekeista dalinai jiems tai pavyko ir rezultatų ilgai laukti neteko.

Barake ilgai mes negyvenome. Tų pačių metų spalio mėnesį nusipirkome gyvenamą namą, jeigu taip galima jį pavadinti- pusiau žeminė su virtuvėle ir vienu kambarėliu. Tai buvo pastatas statytas iš atraižų ir tarpeliuose pripilta piuvėnų. Paradinė pusė turėjo du langelius, o kita pusė rėmėsi į žemės šlaitą. Tokių žeminių buvo ištisa gatvė. Vienas kaimynas buvo gruzinas, kitas – armenas, bet abiejų žmonos rusų tautybės. Tai žmonės kariai frontininkai savo laiku patekę vokiečių nelaisvėn ir gyvenę Prancūzijoje. Sovietų propaganda padarė savo juodą darbą-suagitavo ir jie su didžiuliais lagaminais išlipo gimtoje žemėje. Iškratė, viską atėmė ir neribotam laikui ištėmė į Sibirą, kaip karinės priesaikos sulaužytojus.

Toje pačioje žeminėje 1950 metų gruodžio 5-tą dieną mus areštavo, t.y. mane Vytautą Tautvaišą, Simoną Tautvaišą, Vladą Matulį, Alfonsą Grilių, Mykolą Mačiūną ir Kazimierą Norkų. Išvežė į Irkutską. Patalpino garsiajame Aleksandrovo kalėjime. Prasidėjo tardymas, nemigo naktys. Pradžioje neįsivaizdavau, kokie mums bus primesti kaltinimai ir juos patvirtins. Netrukus pamačiau ir pirmuosius liudininkus. Tai buvo lietuviai tremtiniai, su kuriais kartu dirbome ir tas pačias dainas dainavome. Liudininkai: Buivienė, Čepaitienė, Bronius Plačakis, Urbonas, Tamaškov. Viso buvo 10 liudininkų.

Visą laiką kalėjime mane laikė vienoje 21 numeriu pažymėtoje keturvietėje kameroje. Buvau susidaręs nuomonę, kad kalėjime žmonės pailsi, išsimiega, bet kada čia susidūriau su tikrove, savo kailiu patyriau sovietinį kalėjimo režimą, pasirodė kad klydau. Režimas nežmoniškas. Dieną neprigulsi ir akių nesumerksi, o naktį esi vedamas tardyti, kratos kameroje buvo daromos kiekvieną savaitę: suvaro į vieną galą kameros, išrengia nuogai, pravaro pro save kitan galan, o drabužius iškrato. Čia noriu paminėti išskirtinį atvejį. Mūsų šeima buvo religinga, ypač mama rūpindavosi mūsų vaikų tikėjimu. Nuo seno buvo toks paprotys, kad vaikai ant kaklo turi nešioti škaplierius. Bet ilgainiui mums paaugus, nebenorėdavome jų, o be to jie sudarydavo kai kurių nepatogumų. Tuomet mama nupirko metalinių medalikėlių su Marijos ir Kristaus atvaizdais ir juos reikėdavo dideliu metaliniu segtuku prisisegti prie apatinių drobinių marškinių iš vidinės pusės ir nešioti. Ir tą dieną, taip mamos palaimintas, atsidūriau Irkutsko kalėjime. Prieš patalpinant į kamerasmulki krata: atimtas diržas, išpiaustomos metalinės sagos, metaliniai kabliukai užtrauktukai, žodžiu, griežtai pagal kalėjimo instrukcijas. Ir koks buvo mano nustebimas, kada vakare nusirengiant, segtukas su medalikėliu buvo vietoje. Kaip minėjau kratų metu kameroje taip pat jų neužtikdavo.

Apkaltino mane ir penkis mano bendražygius, padarius nusišaltimus pagal straipsnius 58-10 d. 1-ą ir 58-11 8 k. RSFSR.

1951 metų gegužės 8-tą dieną Irkutsko srities teismo kolegija Tulūno mieste, išnagrinėjo mūsų bylą uždaramo teismo posėdyje, nuteisė mane ir mano draugus 10-čiai metų laisvės atėmimo ir 5 metus be teisių.

1951 metų liepos mėnesį mane iš Irkutsko kalėjimo išvežė. Rugpjūčio 1 dieną išlaipino Vorkutoje. Rugpjūčio 12 dieną buvau įkalintas lageryje p/a Ž-175/2 ir priverstas dirbti šachtoje Nr.7. Viso lagerio gyvenimo neminėsiu, turbūt nėra ir reikalo. Aprašysiu tik tai kas man atrodo nekasdieniška. Jau tą pačią atvykimo dieną buvau nuvestas į saugumo technikos apmokymo kursus. Apmokymas vyko šešias dienas, išdavė net pažymėjimą ir tik po to nuleido po žeme. Pasirinkimo nebuvo. Angliakasio apranga kitokia ir ji visą laiką buvo šachtos teritorijoje. Ant lagerinių drabužių užsiuvo numerius, tai baltame fone juodi skaičiai ir raidės. Mano numeris 1-G-650 buvo užsiūtas ant nugaros, ant kairės kelnių šlaunies ir ant dešinės rankovės. Tai bolševikinio krikšto pilna metrika, žodžiu, viskas, kas privalu žinoti apie šio lagerio kalinį.

Taigi tapau „kvalifikuotas“ angliakasys. Mūsų 7-oji šachtas sprogstamų dujų metano atžvilgiu buvo pati pavojingiausia. Todėl pastoviai dirbo apmokyti žmonės, kurie su lemputėmis dežuruodavo tuneliuose, kad nustatytų dujų susikaupimo lygį. Per visą buvimo laiką kirtavietėje teko dirbti įvairius darbus, porą savaičių netgi buvau anglių plovimo mašinos mašinistu. Būdavo ir atokvėpio valandėlių. Per vieną tokių atsitiktinai susipažinau su vienu dujų lygio matuotoju lietuviu. Pasisakė, kad esąs vienuolis kunigas Antanas Seškevičius. Mėgdavo jis pas mane ateiti, nes jo dežuravimo teritorija buvo didesnė negu mano darbo. Kartą jis pakvietė prieiti Velykinės išpažinties. Aš sutikau. Jis gyveno kitame barake, tad atėjo pas mane ant viršutinių naru, kartu sugulėm. Ir taip gulom priėjau išpažinties ir priėmiau Komuniją. Kitaip nebuvo galima, nes lageryje tai daryti draudžiama.

1952 metais į Vorkutos lagerius atvežė daug naujų etapų. Juose buvo žmonių organizavusių pirmus streikus lageriuose, bet taip pat buvo ir naujokų iš Lietuvos ir Vakarų Ukrainos jaunimo. Jie įkvėpė mums nepaklusnumo ir streiko dvasią.

1953 m. kovo pradžioje mirė Stalinas. Ši žinia lageryje pasklido žaibu. Visų nuotaika pagerėjo. Rūpėjo, kokios permainingos tirono mirtis atneš mums-nuteistiesiems? Tuoj po Stalino mirties, kovo pabaigoje ir balandžio mėnesį jautėsi įtampa. Lagerio čekistai tapo geresni, o mes atvirkščiai darėmės nepaklusnesni. Rėžimas lageryje silpnėjo, kalinių aktyvumas stiprėjo. Jau buvo vasaros pradžia, lageryje brendo svarbūs įvykliai. Paskatinti naujai atvykusių žmonių ryžtingų žingsnių, visą žiemą ir pavasarį vykdėme slaptus pasiruošimus. Jungėmės į tam tikras grupes. Kiekvienai iš jų buvo duota sava užduotis, kad operatyviai ir greitai galima būtų susiburti ir atlikti pavestą darbą. Aš gyvenau barake Nr.9, jis buvo prie pagrindinio tako ir iki didžiųjų šachtos vartų apie 50 metrų. Streiko komiteto buvau paskirtas atsakingu už organizacinį darbą tarp lietuvių. Turėjau du pagalbininkus, tai Petras Belevičius ir Juozas Pratašius. Su jais nuolat susitikinėdavau, reikėdavo aptarti padėtį, kelti nuotaiką.

Mūsų zonoje buvo įkalinta apie 3000 žmonių, iš jų 400 lietuvių.

1953 metų birželio mėnesį pradėjome streikuoti. Buvo duota skubi užduotis, sulaikyti žmones, neleisti jiems prieiti prie vartų, kad jų neišvestų į šachtą. Su tuo susitvarkėme. Streiko organizacinis komitetas, pateikė reikalavimus, nurodančius sukilimo tikslus. Jie buvo tokie-leisti siųsti laiškus nebe dukart per metus kaip iki šiol, bet neribotai, nebeužrakinėti nakčiai barakų, kad būtų nuimtos nuo langų grotos, nuo drabužių nukabinti numeriai, peržiūrėtos bylos. Leisti susitikimus su šeimos nariais, taikyti užskaitymus, išskviesti komisiją iš Maskvos ir kitą. Iš viso buvo pateikta virš 15-os reikalavimų

Jie priėmė mūsų reikalavimus, pažadėjo padėti kai kuriuos klausimus spręsti vietoje, o kitus išsiųsti į centrą, ragindami eiti į darbą, kad nesustotų anglių gavyba. Bet kantrybės taurė jau buvo perpildyta- ne anglis mums rūpėjo.

Nuo šio momento, turėjau su draugais akylai stebėti prie vartų esančią teritoriją ir apie esamą padėtį pranešti štabui. Savo žmonėms aiškinau, kad turime laikytis rimties ir neleisti provokacinių išpuolių. Kaliniai laikėsi ramiai, taikiai ir nedavė jokio pagrindo čekistams naudoti ginklą. Ant aukščiausio zonoje esančio pastato (pirties) iškėlėme raudonai-juodą vėliavą. Tai buvo signalas kitiems lageriams, parodantis, kad mes sukilome. Aplink lagerį buvo žymiai sustiprinta sargyba, daugumoje vietų pastatyti kulkosvaidžiai, įvesti papildomi kariai. Į lagerio zoną buvo pasiūsti agitatoriai, bet mes su jais stengėmės nebendrauti, išprašydavome lauk. Tada jie sugalvojo kitokį būdą: daugelyje vietų stulpuose pakabino garsiakalbius ir per juos vykdė savo juodą darbą. Bet ir tas mažai padėjo. Netrukus, spręsti mūsų reikalų, atvyko generolas iš Vorkutos. Mes sukvietėme žmones į aikštę, paruošėme vietą ir jį išklausėme. Bet mūsų nepatenkino generolo atsakymai į pateiktus reikalavimus, supratome, kad jo niekas neįpareigojo ir jis atvyko savo iniciatyva. Tuo viskas ir baigėsi, reikalavimai pradėti darbą nebuvo vykdomi.

Praėjus savaitei sulaukėme atstovo iš Maskvos. Tai buvo Sąjungos Vidaus reikalų ministro pavaduotojas, generolas. Priėmėme lagerio aikštėje, prie raudonai užtiesto stalo, kalinių minioje. Tikėjome, kad atvyko tas kurio reikalavome. Ėmė klausinėti kodėl neiname į darbą, ko mums reikia. Mūsų štabo atstovai išdėstė kalinių reikalavimus, iš viso apie 18 punktų. Kalbėjo įvairių tautybių atstovai. Paskutinis kalbą pasakė Maskvos atstovas. Jis, kaip ir vietinė valdžia daug žadėjo ateityje, bet nedabar. Reikia pasakyti, kad aplink visų esančių lagerių veiksmai buvo koordinuoti. Perspektyva čekistams matyt buvo viena-taikyti represinio poveikio priemonės.

Maskvos komisija išvyko, bet mes toliau streikavome. Maždaug po dviejų savaitių nuo sukilimo pradžios, ankstų rytą išgirdau už zonos mašinų ūžimą, pamačiau gaug kareivių. Pasitarę su darugais supratome, kad šiandien bus įvykių kulminacija. Pro vachtą pradėjo veržtis kariškiai, uniformuoti prokurorai (iš kur jų tiek ir prisirinko). Iš pat ryto prabilo garsiakalbiai. Jie be paliovos ragino pasiduoti, neklausti Lietuvos nacionalistų ir bendrovių. Kurie kaliniai buvo arčiau vartų, kareiviai juos čiupo už parankių ir tempė už vartų, nuvedę sodino ant žemės. Kai kurie kaliniai, neišlaikę psichologinės įtampos, patys išėjo pro vartus. Aš su pagalbininkais ramindavau ir patardavau nesipriešinti. Kalinių lageryje vis mažėjo ir mažėjo. Mes su draugais niekaip negalėjome paklusti kareivių raginimui išeiti iš zonos, neleido įsitikinimai. Įėjome į 9-tą baraką, nervai buvo per daug įtempti. Pamatėm išeinant 4 kareivius, kurie mums įsakė išeiti, priešingu atveju šaudis. Lauke matėsi varomi paskutiniai kaliniai. Už zonos jau buvo pilna žmonių, susodintų ant žemės. Pradėjo šaukti pagal pavardes, tikrinti pagal bylas ir vakare vėl atsidūrėme zonoje.

Sukilimas buvo jėga numalšintas. Sekančią dieną buvome jėga išvaryti į šachtą. Bet tvirtai galima sakyti, kad savo pasiekėme. Mūsų reikalavimai ši kartą buvo vykdomi. Netrukus pardėjo peržiūrėti bylas. Politinių kalinių sukilimai, kurie vyko ne tik Vorkutoje bet ir kitur, išryškino lagerinės sistemos absurdiškumą, parodė ir davė suprasti, kad kovojant taikiomis priemonėmis, galima ne tik sutraukti kalinio grandines, bet kad ir pavergta tauta gali atgauti laisvę.

Pagal 1955 metų rugsėjo 17 dienos įsaką, nuo 1955 metų lapkričio 11 dienos iš lagerio buvau paleistas. Nesitikėjau, kad čia pat gausiu pasą. Kai paklausė ir kokių adresu išrašyti traukinio bilietą, sutrikau. Pagalvojau, visa šeima Sibire, brolis jau grįžęs iš lagerio. Neturėdamas kitos išeities, daviau motinos adresą ir gavęs pasą, vėl atsidūriau Irkutsko srityje, Tulūno rajone. Apsistojau rajono centre, kaip laisvas pilietis. Lietuvių padedamas, gavau darbą elektrinėje ir apsigyvenau jos bendrabutyje. Atsitiko taip, kad mane apgyvendino antrame aukšte, o apačioje buvo spec. komendantų kabinetą, kur ateidavo tremtiniai registruotis. Bendrabučio kambaryje pradžioje gyvenau vienas. Po kurio laiko pas mane apgyvendino darbininkus brolius V. ir G. Starovoitovus. Dar iš gimnazijos laikų mokėjau fotografuoti. Iš pažįstamo gaudavau foto aparatą ir pradėjau užsiiminėti mėgėjiška fotografija. Bet vien šituo aš nesitenkinau, ryžausi įamžinti pramoninius objektus ir statinius. Tai buvo didžiulė šiluminė elektrinė, Hidrolizės fabriko korpusai, miško apdirbimo įmonė, tiltas per upę Iją ir kt. Šių nuotraukų niekam nerodžiau, bet aišku jų buvo mano kambaryje. Kartą pamačiau kelias šias nuotraukas pas Genadijų Storovoitovą. Supratau, kad mano kaimynai yra KGB agentai ir jiems pavesta mane sekti. Nuo to ir prasidėjo.

1956 metų rugsėjo 18 dieną iškvietė mane spec. komendantūros komendantas ir pareikalavo dokumentų. Aš jų nepateikiau. Tuomet atvažiavo du saugumiečiai, jėga įsodino į autobusą ir nuvežė į rajono KGB rūmus. Mane iškratė, surado pasą ir aš jo daugiau nebemačiau. Ir vėl tapau tremtiniu. Vėl buvau įtrauktas į spec. ištremtųjų sąrašus, kiekvieną mėnesį reikėjo registruotis ir bendrai laikytis visų apribojimų.

Matėsi, kad vėl yra renkama ant manęs medžiaga, vėl norima mane apkaltinti ir sudaryti bylą. Bet antro arešto man pavyko išvengti.

1958 metais liepos 4-tą dieną tremtis man ir visai šeimai buvo panaikinta. Komendantas pranešė, kad neturime teisės grįžti ten iš kur buvome ištremti, o taip pat negražinamas tremiant konfiskuotas turtas.

Noriu paminėti tokį faktą. Man būnant lageryje, motina liko viena su mažamete sesute. Kad palengvinti savo sunkų gyvenimą, ištekėjo antrą kartą už našlio lietuvių tremtinio Antano Pociaus. Persikėlė gyventi į to pačio rajono kaimą. Kuomet aš atvykau pas motiną ir patėvį į kaimą, atsitiko taip, kad tuo metu t.y. 1955 metų lapkričio mėnesį iš įkalinimo vietų Norilske atbuves 10 metų važiavo namo (dabar jau buvęs politinis kalinys), mano patėvio žentas Viktoras Butkevičius. Tai buvo žmogus, baigęs inžinieriaus mokslus ir pagal specialybę inžinierius-statybininkas. Viešnagės metu aptarėme galimybę, jam sugrįžus į Lietuvą, stengtis įsitvirtinti kurioje nors statybinėje organizacijoje. Manėme, kad jis padėtų po to ir mums įsidarbinti. Šios mūsų viltys pasiteisino su kaupu. Mums sugrįžus į Lietuvą, 1958 metais V. Butkevičius dirbo Pakruojo tarpkolūkinės statybinės organizacijos vadovu. Grįžę apsigyvenome Pakruojo mieste. Jis ir suteikė mums pirmąsias darbo vietas. Bet niekas mūsų neregistravo, gyvenimo sąlygos buvo blogos.

1958 m. sugrįžo į Lietuvą buvusios mūsų pagrindinės organizacijos nariai (išskyrus Alfonsą Brilių, kuris būdamas tremtyje mirė). Atnaujino savo pagrindinės organizacijos veiklą. Gyvenome netoliese, aplinkiniuose rajonuose. Palaikėme plačius ryšius su buvusiais politiniais kaliniais ir tremtiniais.

Vienas iš daugelio organizacijos tikslų buvo prasiskverbti į Komunistų partijos eiles ir žinoti jų planus lietuvių nutautinimui. Šiam tikslui įgyvendinti reikėjo turėti savo žmogų valdančiuose partijos organuose. Kadangi į buvusius politinius daugumoje atveju KGB darbuotojų buvo nukreiptas pastovus dėmesys. Teko ieškoti žmogaus iš tremtinių tarpo, tokiu kandidatu sutiko būti buvęs tremtinys A. Kalnietis. Suklastojus autobiografiją, jam pavyko prasiskverbti į Komunistų partijos eiles. Vėliau įsidarbinti Kuršėnų rajono partijos komitete, inspektoriumi. Turėdami savo žmogų partijos komitete, mūsų pagrindinė organizacija turėjo galimybę pastoviai susipažinti su Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto biuro ir plenumų nutarimų protokolais (išskyrus atskiros bylos nutarimų ištraukas).

Taip 1959 metais pavyko sužinoti apie Lietuvos KP CK biuro nutarimą dėl Šiaulių rajono (netoli Meškučių) esančio Kryžių kalno sunaikinimo. Pasitarus grupėje, buvo nutarta apie planą sunaikinti Šventą Kryžių kalną pranešti Vakarų valstybių korespondentams ir per patikimus žmones rajonuose Lietuvos tikintiesiems. Medžiagą korespondentams Vakaruose pavyko perduoti per pagrindinės grupės narį, buvusį politinį kalinį Vladą Matulį, gyvenanti Klaipėdoje, Paryžiaus Komunos g. 6-92. Jam padėjo tolimojo plaukiojimo laivuose dirbę lietuviai. Rušdami medžiagą perdavimui atspausdinome ją mašinėle ir po to perfotografavome. Mažą foto juostelę pervežti būdavo lengviau. Ši informacija buvo perduota mano pusseserei M. Tiest-Tautvaišaiti, gyvenančiai Belgijoje, 330 Groenuodellan, B-2030 Antwerpon, kuri perdavė informaciją tos šalies korespondentams.

Pakilus pasipriešinimui Lietuvos tikinčiųjų tarpe ir užsienyje, Kryžių kalno nugriovimą komunistai laikinai turėjo sustabdyti. Aprimus triukšmui, tik 1961 m. pavasarį, ankstų rytą Kryžių kalnas buvo nugriautas.

Toks komunistų žiaurumas dar labiau įskaudino žmones. Buvo statomi nauji kryžiai. Vis daugiau žmonių lankė šį kalną. Tada valdžia nutarė kalną paskandinti. 1977 m. mums pavyko susipažinti su slaptu kalno paskandinimo planu. Plane buvo numatyta iš Šiaulių miesto atnešamais Kulpės upelio kanalizacijos vandenimis, iškasus plačius kanalus apjuosti kalną dvokiančiu vandeniu.

Ir apie šį planą Matulis Vladas per jūreivius pasiuntė informaciją I. Tautvaišas, gyv. Ave No, 3t. Peterburg, Florida 33713 USA. Pastaroji medžiagą perdavė Amerikos korespondentams. Apie šį barbarišką planą pranešė Vatikano radijas visam pasauliui, įsikišo Amerikos lietuviai (mūsų pasiūsta medžiaga pasiekė tikslą) ir skandinimas buvo sustabdytas.

1978 m. Lietuvos komunistų partija suintensyvino savo veiklą, norėdama surusinti lietuvių tautą. Okupantai nutarė atimti ir sunaikinti brangiausią turtą – kalbą, kultūrą.

Nuo 1980 m. buvo numatyta lietuvių mokyklose įvesti sustiprintą ir išplėstą rusų kalbos mokymo kursą. Buvo planuojama pamažu mokyklose dėstymą lietuvių kalba pakeisti į rusų kalbą. Pagrindinis to tikslas nutautinti Lietuvą. Mūsų organizacijai pavyko gauti išrašą iš TSRS aukštojo ir specialiojo mokslo ministerijos „Apie tolesnį rusų kalbos mokymo ir dėstymo priemonių tobulinimą sąjunginėse respublikose. Išrašas buvo perduotas per atvykusius iš Floridos lietuvius, į Vakarus su prašymu informuoti Lietuvos išeiviją apie kėsinimąsi į tautos turtą jos gimtąją kalbą. Sekdami įvykių eiga pastebėjome, kad buvo pristabdytas lietuvių tautos surusėjimas.

Mūsų grupės narys Alfonsas Kalnietis, turėdamas galimybę susipažinti su slaptais dokumentais, gavo 1977 m. LKP CK biuro nutarimo išrašą „Dėl kultūros ir meno įstaigų darbuotojų politinio budrumo ir valstybės drausmės stiprinimo“. Jame buvo nurodoma, kad darbui su užsieniečiais reikia parinkti politiškai subrendusius asmenis – gerinti vykstančius į užsienį atranką. Apie šį nutarimą informavome atvykusiuosius iš užsienio giminaičius, kad dauguma iš Lietuvos vykstančių į užsienį yra užverbuoti KGB agentai.

Nemažai mūsų grupė, per gimines ir kitais būdais perdavė į užsienį informacijos apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje. Buvome įsitikinę, kad perduodama informacija yra veiksmingas ginklas, kovojant prieš komunistinės sistemos nešamą vergovę lietuvių tautai.

Norėdamas įsitvirtinti gyvenime ir padėti šeimai, ieškojau būdų kaip įsigyti išsilavinimą. Baigiau Pakruojo vakarinę vidurinę mokyklą ir Kauno politechnikumo neakivaizdinių skyrių. 1964 metais sukūriau šeimą. 1968 metais žmona baigė Maskvos kooperacijos instituto Pedagoginį fakultetą ir jai buvo pasiūlytos Prekybos mokyklos direktorės pareigos keliuose Lietuvos rajonuose. Galima buvo važiuoti į Suvalkiją ar Žemaitiją, bet mes pasirinkome Rytų Lietuvos Švenčionių rajoną. Žinodami, kad šiame Lietuvos pakraštyje gyvena įvairių tautybių žmonės, o lietuviai nesudaro ir 50, manėme kad mes tik čia būsimė reikalingiausi. Žmona įkūrė Prekybos mokyklą ir joje dirbo. Aš, jau baigęs Kauno Politechnikumą, įsidarbinau „Lietuvos žemės ūkio technikos“ Švenčionių skyriuje. Įkūriau technikos keitimo punktą ir jam vadovavau. Anksčiau šis rajonas man nebuvo pažįstamas. Pakruojo rajone išgyvenau 10 metų, tai dabar aš jau turėjau galimybę sulyginti šiais dvi vienas nuo kitos nutolusias vietas. Pradėjus gyventi ir dirbti nustebau, atrodė, kad aš vėl iš Lietuvos patekau į Rusiją. Nesulyginami dalykai. Rajono vadovai – rusai. Valstybinėse įstaigose, parduotuvėse vien tik rusiška šneka. Įstaigose, įmonėse dokumentacija vedama tik rusų kalba. Net Švenčionėliuose (čia ir buvo Lietžemūktechnikos skyrius), kuris nuo Baltarusijos nutolęs apie 20 kilometrų irgi buvo tas pats. Su šiais reiškiniais negalėjau sutikti. Jau iš pat pradžių, įkurdamas punktą, pareiškiau savo vadovybei, kad visą dokumentaciją, tame tarpe ir kartoteką, ataskaitas vesiu lietuvių kalba. Pradžioje, kuomet valdytojas buvo lietuvis dar nieko, bet į jo vietą stojus rusui, pasigirdo reikalavimai ir priekaištai, kodėl aš skiriuosi iš kitų.

Bet aš laikiausi savo ir šiam spaudimui nepasidaviau. Tikėjau ir atėjo laikas kada iš Lietuvos ne lietuvių kalba yra varoma, o rusų kalbos yra visiškai atsisakyta. Tuo metu dar sužinojau iš patikimų šaltinių, kad rajono KGB skyriaus viršininkas aktyviai domisi mano byla, laikydamas ją visada po ranka.

1988 metais buvau vienas iš organizatorių, įkuriant Tremtinio klubą Švenčionių rajone, kuris vėliau buvo pavadintas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionių skyriumi, kuriam aš vadovavau.

1998 metų lapkričio mėn. 17 d.

Vytautas Tautvaišas

TREMTIES ARCHYVAS

П Р И Г О В О Р

Именем Российской Советской Федеративной Социалистической Республики

8 мая 1951 года Судебная Коллегия по уголовным делам Иркутского областного суда в составе: председательствующего Зерденинкова, народных заседателей Габац и Долгих с участием прокурора Игнатъева и защиты в лице адвокатов Квитинского, Волковой и Друговой при секретаре Нольковой, рассмотрела в закрытом судебном заседании в г. Тулуне дело по обвинению:

1. Норкус Казиса сына Бениса 1925 г. рождения, уроженца деревни Крампли Ионишского уезда Литовской ССР по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, не судимого, до ареста проживал в поселке Едокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал грузчиком в Едокимовском мехлеспункте, преданного суду по ст. ст. 58-10 ч.2 и 58 - II УК РСФСР.

2. Таутвайшас Витаутас сына Антанаса, 1928 г. рождения, уроженца дер. Спиракли Ионишского уезда Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, до ареста проживал в поселке Едокимово Тулунского района Иркутской области, работал в Едокимовском мехлеспункте грузчиком, не судимого.

3. Таутвайшас Симонас сына Антанаса, 1929 года рождения, уроженца дер. Спиракли Ионишского уезда Литовской ССР, беспартийного, из крестьян, грамотного в 1949 году выслан из территории Литовской ССР, до ареста проживал в поселке Едокимово Тулунского района Иркутской обл., работал в Едокимовском мехлеспункте грузчиком, не судимого.

4. Матулис Владас сына Владаса 1929 г. рождения уроженца деревни Каруничли Радвилишского уезда Литовской ССР, по национальности литовец, из крестьян, беспартийного, грамотного, гражданина СССР, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, до ареста проживал в поселке Едокимово Тулунского района Иркутской области, работал грузчиком в Едокимовском леспункте, не судимого.

5. Брилис Альфонсас сына Иозаса 1927 года рождения, уроженец дер. Рукайчли Радвилишского уезда Литовской ССР по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийный, из крестьян, грамотный 1949 году выслан из территории Литовской ССР, не судимого, до ареста проживал в поселке Едокимово Тулунского района Иркутской области, работал грузчиком Едокимовского мехлеспункта.

6. Мачюнас Миколас сына Винцента 1921 г. рождения, уроженца деревни Нушняно Шяйдлайского уезда Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, грамотного, из крестьян, в 1949 году выслан из территории Литовской ССР, до ареста проживал в поселке Едокимово Тулунского района Иркутской области, работал грузчиком в Едокимовском мехлеспункте, не судимого, преданных суду все пятеро по ст.ст. 58-10 ч. I и 58-II УК РСФСР.

Материалами предварительного и судебного следствия Судебная Коллегия

У С Т А Н О В И Л А:

Подсудимые Норкус, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симо-

нас, Матулис, Брилюс и Мачюнас, будущий высланными из Литовской ССР, как члены кулацких семей, и находясь на поселении в поселке Еддокимова Тулуноского района Иркутской области в 1949 году установили между собой предступную связь и в на почве своих враждебных взглядов к советскому строю, систематически занимались проведением организованной антисоветской агитации среди своего окружения, на устанавливаемых ими сборищах, а также в кругу своих знакомых в резкой форме возводили различную клевету на советскую действительность, на колхозный строй в нашей стране, клеветали на членов ЗКП/б/, и на руководителей советского правительства, одновременно с этим возмущали бывший буржуазный строй Литвы, борьбу литовских националистов против советской власти, возмущали американскую агрессивную политику в Корее, распространяли различные пораженческие и провокационные измышления.

Так в январе 1950 года Норкус, Мачюнас, Матулис, Брилюс, братья Таутвайшас Витаутас и Симонас будущий в бараке № 1 поселка Еддокимова в присутствии литовцев: Буянене и Чепайтеме в антисоветской форме обсуждая вопрос о международном положении провокационного утверждали о скорой войне Советского союза с Америкой, при этом высказывали изменческие настроения.

В феврале 1950 года Норкус, будущий в своей комнате в бараке № 1 поселка Еддокимова, читал своему отцу Норкус Бенису молитву антисоветского характера, которой в резкой форме возводил различную клевету на руководителей партии и советского правительства.

В марте 1950 года Норкус, находясь на лесопогрузке, в беседе с Мачюнас в присутствии Томашкова Михаила выражая свои антисоветские измышления возводил клевету на колхозный строй в нашей стране, на жизнь населения в Советском союзе и одновременно с этим возмущали старый буржуазный строй Литвы.

В марте 1950 г. в беседе со своим отцом Норкус Бенисом высказывал различную антисоветскую клевету на кандидатов в депутаты Верховного Совета СССР.

1 мая 1950 года Норкус, Мачюнас, Брилюс, Таутвайшас Симонас, Таутвайшас Витаутас и Матулис, находясь в квартире Матулиса, высказывали друг другу различные враждебные советской власти измышления и договорились между собой о проведении среди своего окружения организованной антисоветской агитации.

В сентябре 1950 года Мачюнас, Матулис и Брилюс возвращаясь из клуба поселка Еддокимова, к себе домой высказывали свои националистические взгляды, высказывая клеветнические измышления по адресу ЗКП/б/.

В этом же месяце 1950 года Таутвайшас Витаутас и Норкус, Казис, находясь в клубе поселка Еддокимово, на выступлении в художественной самодеятельности, в присутствии других литовцев, высказывали свои антисоветские националистические измышления и возводили различную клевету на советскую действительность.

3 сентября 1950 года Таутвайшас Витаутас и Брилюс Альфонсас во время демонстрации в клубе кинофильма "Секретная миссия" высказывали различную клевету на политику Партии и Советского правительства и возмущали буржуазный строй.

В этом же месяце 1950 года Норкус и Таутвайшас Симонас в присутствии Шушайте, обсуждая вопрос о военных действиях в Корее, высказывали свои антисоветские пораженческие измышления.

В период 1949 г. - 1950 г. Таутвайшас Симонас и Таутвайшас Витаутас проживали в поселке Еддокимово изготовляли и хранили у себя в квартире антисоветские националистические произведения, которые у них были изъяты при обыске.

В период 1950 года Брилюс Альфонсас неоднократно писал и посылал своим знакомым и родственникам в Литовскую ССР письма антисоветского характера.

Кроме того в период 1950 года в разное время Норкус, Таутвайшас Витаутас, Матулис, Мачюнас, Брилюс и Таутвайшас Симонас систематически исполняли антисоветские националистические песни, в которых воспевались различные клеветы на советскую действительность, восхваляли бывший буржуазный строй Литвы.

Своими действиями подсудимые совершили преступления, предусмотренное:

Норкус ст. 58-10 ч.2 УК и 58-11 УК, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симонас, Матулис, Брилюс и Мачюнас ст. 58-10 ч. 1 и 58-11 УК РСФСР.

Виновность подсудимых Норкус, Таутвайшас Витаутас и Симонас, Матулис, Мачюнас и Норкус подтверждена показаниями свидетелей Чепайтене, Плачакис, Томешкожа, Урбонас, Буйчене и ряд других свидетелей, а так же признанием своей частичной вины самими подсудимыми Норкус, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симонас, Матулис, Брилюс, как на предварительном следствии, так и на судебном следствии.

Руководствуясь ст.ст. 319 и 320 УПК РСФСР судебная коллегия по уголовным делам Иркутского областного суда

П Р И Г О В О Р И Л А:

НОРКУС казис сына Бениса по ст.ст. 58-10 ч.2 и ст. 58-11 УК РСФСР санкцией ст. 58-2 УК РСФСР лишить свободу сроком на 10 /десять/ лет с последующим поражением избирательных прав сроком на 5 /пять/ лет без конфискации имущества за отсутствием такового.

Таутвайшас Витаутас сына Антанаса, Таутвайшас Симонас сына Антанаса, Матулис Владас сына Владаса, Брилюс Альфонсас сына Иозаса и Мачюнас Микелас сына Винцента всех пятерых по ст. 58-10 ч.1 и 58-11 УК РСФСР лишить свободу сроком на десять /10/ лет каждого с последующим поражением избирательных прав сроком на пять /5/ лет каждого.

Меру пресечения Норкус, Таутвайшас Витаутас и Симонас, Матулис, Брилюс и Мачюнас оставить содержанием под стражей в Тулунском тюрьме и срок отбытия мер наказания исчислять каждому с пятого декабря 1950 года.

Зыскать гонорара с осужденных за обеспечение защиты в пользу Иркутской центральной юридической консультации с осужденных Норкус и Таутвайшас Витаутас за выступление адвоката Друговой по 300 руб. с каждого. С осужденных Таутвайшас Симонас и Матулис за выступление адвоката Китинского по 300 руб. с каждого. С осужденных Брилюс и Мачюнас за выступление адвоката Волковой по 300 руб. с каждого.

Приговор может быть обжалован в Верховный суд РСФСР в течение 72-х часов с момента вручения копии приговора осужденным, через Иркутский областной суд.

п.п. Председательствующий - Зердеников.
Народные заседатели - Габец, Долгих

Копия черна: подпись

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К А

На ТАУТВАЙШАС Витаутас с. Антанас,
1928 г.р., уроженца дер. Спираня,
Ионишского р-на,

ТАУТВАЙШАС В. с. А. находился в подразделении
п/я Ж- 175/2 с 1951 г. по 11 ноября 1955 года, откуда
освобожден по Указу от 17. IX. 1955 г. За время нахождения
в подразделении работал на шахте № 7 на участке № 6
проходчиком. В работе показал себя дисциплинированным и
исполнительным, выполнял нормы на 108-110%.

Нарушений дисциплины не имеет.

НАЧАЛЬНИК ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ
п/я Ж- 175/2

СЫЧЕВ /

ЗАМ НАЧ ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ
по политвоспитат. работе

КОСТРОВ /

" " декабря 1955 г.

LIETUVOS RESPUBLIKA
AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Vilnius, Laisvės al. 24
Tel. 61-05-60

1990 06 12 8-13.855/90
..... Nr. ....

P A Ž Y M Ė J I M A S

Šiuo pažymima, kad

TAUTVAIŠAS Vytautas, Antano 1928m.

(pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai)

gyvenęs(usi) Joniškio raj. Spirekių km.

buvo neteisėtai represuotas(-a) ir išbuvo laisvės atėmimo vietoje
Komi ACSR Vorkuta,

nuo 1950m. gruodžio 05 d. iki 1955m. lapkričio 11 d.

tremtyje _____ nuo _____ iki _____

Pagal 1990m. gegužės 02 d. Lietuvos Respublikos įstatymą "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo" jis(ji) yra nekaltas (-a) Lietuvos Respublikai ir yra atstatomos visos jo(jos) teisės.

Šis pažymėjimas yra pagrindas įskaityti jame nurodytą laiką į visų rūšių darbo stažą, taip pat mokėti _____

Tautvaišai Vytautui, Antano

(pavardė, vardas, tėvo vardas)

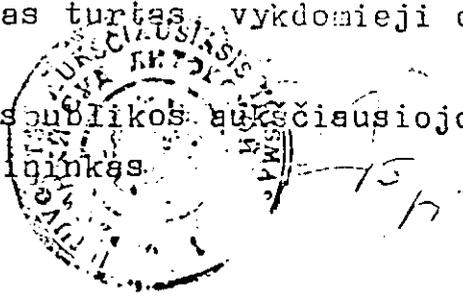
arba jo (jos) įpėdiniams kompensaciją ir grąžinti turtą Lietuvos Respublikos įstatymais nustatyta tvarka.

Kompensaciją išmoka miesto, rajono, kurio teritorijoje asmuo gyveno iki represavimo, finansų organai.

Konfiskuoto turto grąžinimo arba jo vertės atlyginimo klausimus sprendžia miestų, rajonų savivaldybių, kurių teritorijoje buvo tas turtas, vykdomieji organai.

Lietuvos Respublikos aukščiausiojo
teismo pirmos instancijos

M. Lošys

ПРОКУРАТУРА СОЮЗА ССР

Москва-центр, Пушкинская ул., д. 15-а

Ваше заявление, поступившее _____

направлено 20 XV 1956 г. на рассмотрение

Крошевой Ириды Ивановны

откуда Вам будет сообщено о результатах рассмотрения.

Прокурор отдела Кален

Заказ 14

1956 г. 16 мая

ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА

Куда

Наименование места, где находится почта, и области или края, а для станций — наименование жел. дор.

Иркутская обл.

Район, село или деревня.

г. Тулуны, Иркутская обл.

Улица, № дома и квартиры.

Завод, объединение СМУ №1
по восстановлению

Кому

Подробное наименование адресата.

Маути Васил. Р.А.

Адрес
отправителя

86 Телио Министр Голубов.

ПРОКУРАТУРА

Иркутской области

Отдел

11/11 1958 г.
№ 7-2596

г. Иркутск, ул. Желябова, № 6
Телефон 84

Народный судья И. В. Вульфенко
Иркутской обл. Сельского района

Копия г. Майтасов

Ватасов, Дамов

г. Иркутск, № 13

г. Иркутск, ул. Желябова

Направляю на Ваше разрешение жалобу (заявление)

г. Майтасов о снятии

с участка следственных

О результатах прошу сообщить жалобщику.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по тексту на 2 листах.

Нач. отдела по надзору за местами

лишения свободы

ПРОКУРАТУРА

Иркутской области

Отдел ссск

29 / XII - 1956 г.

№ 76820

г. Иркутск, ул. Желябова, № 6
Телефон 84

Надзирательному отделу ИОД по Иркутской обл.
и ольговичу и. Витальевичу

Копия

з. Маутова
Витальевичу А. И.
г. Иркутск, угрозы общественной безопасности

Направляю на Ваше разрешение жалобу (заявление)

з. Маутова
ходатайствующего о снятии с учета
специального

О результатах сообщите жалобщику.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по тексту на 2 листах.

Нач. отдела по надзору за местами заключения

И.И.

И.И. Витальевич
тип. Ирпечатник-1701-20000-55

ПРОКУРАТУРА

Иркутской области

Отдел

Лел

И/м 1958 г.

№ *F-2536*

Иркутск, ул. Желябова, № 6
Телефон 84

*Начальнику отдела КЗД Иркутской области
Ивановичу т. Александровичу*

Копия

*г. Магдебурга
г. Магдусу Антоно*

г. Иркутск, ЧО ИЗ

добросовестный

Направляю на Ваше разрешение жалобу (заявление)

*г. Магдебурга о ссылке
в урлама Александровича*

О результатах прошу сообщить жалобщику.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по тексту на 2 листах.

Нач. отдела по надзору за местами
лишения свободы

С.С.С.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Vilnius, Vrublevskio 6
Telef. Nr. 20-6-60 ir 20-1-61

ВЕРХОВНЫЙ СУД ЛИТОВСКОЙ ССР

Гор. Вильнюс, ул. Врублевского № 6
Телефон 20-6-60 и 20-1-61

№ 186и

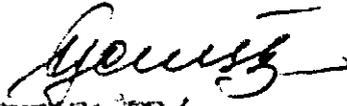
3. марта 1958 г.

При ответе сослаться на наш номер

Таутвайшене Е.К. -
Иркутская обл, Тулунский р-н, Евдокимовский с/сц
дер. Бадары.

Сообщаю, что Ваша жалоба о пересмотре дела по выселению Вас из пределов Литовской ССР направлена 1 спецотделу МВД Лит.ССР 3 марта 1958 года, куда в дальнейшем Вам и следует обратиться.

ДИРЕКТОР ПО СПЕЦИАЛАМ ВЕРХОВНОГО
СУДА ЛИТОВСКОЙ ССР

/Н. ГОСТАЛЕВ/.

ПРОКУРАТУРА СССР

ПРОКУРАТУРА

Российской Советской
Федеративной Социалистической
Республики

Отдел

№

При ответе сослаться на и/№ и дату
Москва. Центр.
Кузнецкий мост, д. № 13

Иркутская обл., Тулунский р-н,
Бадарский с/с, к-з им. Сталина
Таутвайтене Евгении Казимировне

Сообщаю, что по протесту Прокурора РСФСР, определением Верховного суда РСФСР от 10 октября 1955 года приговор Иркутского областного суда от 8 мая 1951г. в отношении Таутвайшас Симонаса Таутвайшас Витаса изменен. Приговор по ст. 58-1 УК РСФСР отменен и дело прекращено, а по ст. 58-10 ч.1 УК наказание им снижено до 5 лет ИТЛ. В силу Указа от 27.III-53г. Таутвайшас Симонас и Таутвайшас Витас из-под стражи по данному делу подлежат освобождению со снятием судимости

Прокурор отдела по следствиям

Новокщенов
Новокщенов/

ПРОКУРАТУРА

Союза Советских
Социалистических Республик

Москва-центр, Пушкинская, 15-а.

4. 11. 1958 г.

№ 1249

г. Тулуз, 3, Иркутская улица

Гр. Трауршамма В. А.

Сообщаю, что поданная Вами жалоба от 26/11-58.

направлена для разрешения прокурору Иркутской
Области, который и сообщит Вам о принятом по жалобе решении.

Прокурор Управления по надзору
за местами заключения

(Signature)

МУП - ООСР
КОМБИНАТ ВОРКУТУГОЛЬ

УЧЕБНЫЙ ПУНКТ Камчатка
(предприятия, строительства)
26. " Октября " 1953 г.
№ 185

ВЫПИСКА

из протокола № 15 заседания экзаменационной комиссии
от 25 июня 1953 г.

Фамилия Павлов

Имя Вито отчество Антало

год рождения 1928 с 5 1953 г. по 24 VI 1953 г.

получил 8 кв курса в мотористов трактористов
(на курсах по специальности)

с 1949 по 1953 гг. в форме обучения

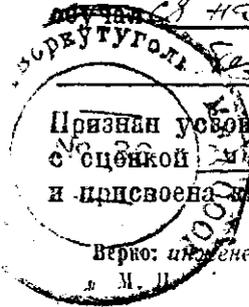
Признан усвоившим знания в объеме учебной программы моториста тракториста
с оценкой хорошо.

и присвоена квалификация моториста тракториста

ПОДЛИННЫЙ ЗА НАДЛЕЖАЩИМИ ПОДПИСАМИ.

Верно: инженер по подготовке кадров

М. П.

Вито Павлов

МВД — СССР
КОМБИНАТ ВОРКУТУГОЛЬ

Удостоверение
№ 2365

Выдано 20 VIII месяц 1957 г.

Фамилия Шайтвалмас

Имя Виталий

Отчество Антонович

Год рождения 1928

с 12/III 1957 г. по 12/III 1957 г.

Обучал себя на курсах предварительного обучения по технической безопасности при учебномбинате шахт № 91

По заключению экзаменационной комиссии от 18 августа 1957 г.
Протокол № 30

Признал усвоившим знания в объеме программы предварительного обучения по технической безопасности новых горнорабочих

с оценкой 4 и имеет право допуска к подземным работам в

Газовых шахтах

МВД СССР
КОМБИНАТ ВОРКУТУГОЛЬ

№ 36
печать

Пред. комиссии
Гл. инженер шахты
Над. уч. к. г.а

[Signature]

МИНИСТЕРСТВО

ЛЕСНОЙ И БУМАЖНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Свидетельство № 12

Выдано тов. Матвеевичу Витас

в том, что он окончил курс обучения по обязательному
повышению технического уровня технических экзавмен

с оценкой хорошо

по специальности сл. монтаж

тов. Матвеевичу Витас

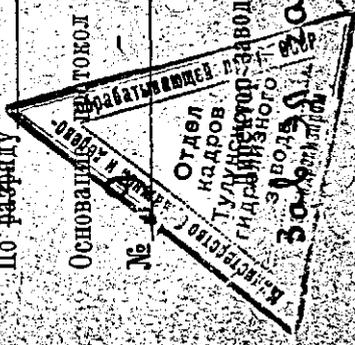
имеет право работать в высокотехнологич-
подстанциях ТРУ на распределе-

районе местного народного хозяйства

По разряду III

Основание: протокол квалификационной комиссии 38

№ 1 от 5 ИЮНЯ 1957 г.

Завод № 1
Засимбо ПЭС

(Vinsicutim 1947)

Йонинский Уездный Отдел МГБ.

Учётное дело № 12480

нагато 23 апреля 1948 г.

Арх. № 17464/5

Контрольный лист
дело №. 67464/5

ознакомившись с архивом

13.01.21.	Швенкёйское РО КГБ Ченулис Н.М.	составлена справка по делу л.9.20-22	подпись Ченулиса.

Slaptai

Soe. tikslas

Pažymėjimas

Joniškio rajono vykdo. komitetas pažymi, kad pil. Tautvaišienė Eugenija, Kazis, gyvenusi Joniškio raj., Svirplis ap. Spizakių km., Sturejės žemės ūki: 35 ha., laukai 3 arkliai, 6 karvės.

Išnaudoję neoletinę saudoma jėgą d. žmonius.
Į raštą 1957 m. lapkričio 16 d. Nr. 33-28140.

Joniškio r. DŽDT vykdo. komiteto
pirmininkas
Variakojis (parašas).

Протокол допроса

1948. 04. 11. МГБ лейтенант Гусев.

Свидетель Яковлев Александр Александрович.
1910. рожд. (из Ленинграда ситис, теистас, ралеистас 1941 м.)

Вопрос: Кого вы знаете из кулацких хозяйств и их экономическое и политическое настроение в настоящее время?

Ответ: Птаутивайцеме, имя и отчество не знаю, проживает дер. Вайкейки, по соседству с Шаптомасом (из вандија земис киди, дурмилу киди). Но поскольку она из кулаков безусловно выказывает антисоветские размышления. (Lindininko ralebo nira.)

Протокол фокуса

1948. 04. 20. Белов

Свидетелю Мотолойтене Стаса г. Виктория,
1912 г. рождения проживает гор. Цонемцкис по ул.
Витавта г. 28

Вопрос: Вы знаете таутивайцкене Ауге?

Ответ: Да, я знаю. Держала постоянных
баитранов 2 человека, имеет хороший дом.
(Pakidzo hick turojo zinas, dzivlis).

For rakais uga.

Протокол доцроса

1948. 04. 20. Латнов.

Свидетель Бредис Цокаса с. Микаласа.
1899г. родивший проживает гор. Цокшукис
ул. Лейту дом №4. работает народным
защитником Цокшукского УОМГБ.

Вопрос: Знаете ли вы Платвайцекс Ауге?

Ответ: Кулакка, держала 2-х постовых
Баитранов. (Анас дувилис кикис)

Jo paraisis uga.

ЛЮА-КОРЦА

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

З С П Р А В К А

Семья Кулака
(указать: бандита, националиста, бандпособника, кулака)

проживающая по адресу: д. Втураково, Помышской волости,
Помышского уезда, Митовской губ.
(указать: хутор, село, волость, уезд)

изъята согласно постановления Совеша Митовский
Митовской губ.
(указать: название органа МГБ и дату)

ДЛЯ ВЫСЕЛЕНИЯ НА СПЕЦПОСЕЛЕНИЕ.

СОСТАВ СЕМЬИ:

- ✓ 1. Глава семьи Жаутвайшас Вилонас с. Антанаса
(фамилия, имя, отчество, год рождения) 1929 г.р.
- ✓ 2. Члены семьи: мать - Жаутвайшасе Лужина д. Каваса
(указать: фамилию, имя, отчество и год рождения) 1895 г.р.
- ✓ 3. брат - Жаутвайшас Виталас с. Антанаса
1928 г.р.
- ✓ 4. сестра - Жаутвайшасе Цоле д. Антанаса
1940 г.р.
- 5. _____
- 6. _____
- 7. _____

РАСПИСКА

Указанную семью, для этапирования по назначению, принял на железнодорожной станции Починки, Митовской губ.

Начальник эшелона Займ Карс Ган Умротабсе
майор (Клабанекис)
(должность, звание и фамилия)

Сдал сотрудник МГБ - Лейтенант Анисов
(должность, звание и фамилия) (Анисов)

27 " марта 1949 г.

(подпись)

ЛЮБА-БОРИНА

16

Совершенно секретно

СПРАВКА

Семья кулака
(указать бандита, националиста, бандпособника, кулака)
Майтваймас Симонас с. Антанаса р. 1929 г.
(фамилия, имя, отчество, год рождения главы семьи)
 в составе „ 4 “ человек, „ 27 “ марта 1949 года,
 эшеловом № 97365 начальник эшелона Зам наг ТАК УМВД
(должность, звание и фамилия)
Бер майор Клибанский
(фамилия)
 направлена на СПЕЦПОСЕЛЕНИЕ в Иркутскую обл
ст. Тулунт Вост-Сибир. ж.д.

Начальник отдела „А“ МГБ Литовской ССР
 подполковник Вильнюс
25 Вильнюс 1949 г.
 г. Вильнюс.
Вильнюс
 Тип. МГБ ЛССР 3. 023/49

(ГРИШИН)

ссср

Министерство
внутренних дел
Судебной
власти

Управление МГБ

в Иркутской области

Управление МГБ

в Иркутской области

В-Секрет

Сов. Секретно

Нак. Ошгана "А"

31781

Литер "А"

Лит. С. С. Р. Т.

гор. Вильнюс

Прощу выслать копии решения особи
советской по высылке в тюрьму

2408.

2/2595

1) Пацтвайшас Витутас е Антонаса,
ур. дер. Спиракяй, Кошицкой волости, и Уезда,
Литовец гр. и сср.

2) Пацтвайшас Сичонас е Антонаса
1928 года рождения, уроженец дер. Спиракяй, Ко-
шицкой волости и Уезда, Литовец
гр. и сср.

Оба в марте 1949 году высланы в ТЮ-
Иркутской области. Ответ прошу
написать так как указанные лица были готовител
аресту за а/с. Залтеюности.

зам. Нак. Пудунского ГОУМТБ ИО
Майор О. И. Мокшанов

выслать
копии
2/2595

З.
гр. Подполковник
Решение
2/2595

24

22 kovo
№ 6/5/12/17464/5-60
Гор. Вильнюс

0338
28 kovo 1959

Pakruojis dr. Proškos
[Signature]

Slaptai

RAJONO DŽDT VYKDOMOJO KOMITETO
MILICIJOS SKYRIAUS VIRŠININKUI
MILICIJOS kapitoni DRG. Aubrieliūnini
Pakruojis

Siunčiu Jums pil. Janušaišienė Kupaijot Kazio,
parciškima, kuriame prašolleisti jam ir jo šeimos na-
riams apsigyventi Lietuvos TSR teritorijoje.

Pil. Janušaišienė L. K. šeima buvo ištrem-
ta 1948 m. iš Joniskio raj., Mirėlikų km.,
kaip buožinė šeima kuri turėjo 55 ha žemės ir išna-
vojimo medžiagų kaimo apylinkėse

Jie iš specnutremimo paleisti pagal 1958 m. Lietuvos Respublikos Prezidiumo 1958.04.14 nutarimą,
be konfiskuoto turto gražinimo ir be teisės apsigyventi
Lietuvos TSR teritorijoje.

Asmenų, grįžusių iš specnutremimo be teisės
apsigyventi Lietuvos TSR teritorijoje, apsigyvenimo
klausimą sprendžia Lietuvos TSR Ministrų Taryba, todėl
visą medžiagą dėl minėtos šeimos apsigyvenimo Jūsų ra-
jone, paruoškite vadovaujantis TSR VRM 1959 m. liepos
mėn. 24 d. direktyva Nr. 37s ir atsiųskite mums išžiū-
rėjimui.

LTSR VRM I SPECSKYRIAUS VIRŠININKO
PAVADUOTOJAS
milicijos majoras

[Signature]

(E.ŠVARCAS)

[Handwritten mark]

lure. 18/0671 05
18/IV-60n.

17464/5

35

I Š V A D A

Apie prirašymą pil. Tautvaišienės Eugenijos, Kazio

1960 m. Balandžio mėn. 2 d.

Pakruojis.

Aš, Pakruojo rajono DėDT vykd K-to milicijos skyri us
pasų stalo viršininkas Brazas, išžiarėjęs pristatytą medžiagą dėl
prisiregistravimo grįžusios iš spedištrimo

R A D A U :

Kad Tautvaišienė Eugenija Kazio gimusi 1900 m. Joniškio rajon
Vaimukių km. Tautvaišas Vytautas Antano 1928 m. Joniškio raj. Spirakių km
Tautvaišas Simonas Antano 1929 m. Spirakių kaime Tautvaišaitė Nijolė,
Antano 1939 m. Joniškio raj. Spirakių km.

1949 m. Tautvaišienė su šeima buvo spedištrėta iš Joniškio
rajonu spirakių kaime kaip buožės turėję 53 ha žemės ir naudoję nuo-
latinę samdomąją jėgą. 1958 m. pil. Tautvaišienė su sugiventiniu
Pociu Antano Adomo 1888 m. gimimo Radviliškių rajone Sadunų km.
grįžo į Pakruojo rajon m. Pil. Tautvaišienė ir jos šeimos nariai p
nuleisti pagal TSRS Aukšč. Tarybos Prezidiumo įsaką iš 1958 m. V. 19 d
be konfiskuoto turto gražinimo ir be teisės apsigyventi Lietuvos TSR
teritorijoje.

S I Ū L Y Ū I A U :

Pil. Tautvaišienės ir jos šeimos pirrašymą Pakruojo rajono
teritorijoje *Atvažinti*

PAKRUOJO RAJONO DėDT VYKD K TO
MILICIJOS SEYRIAUŠ PASŲ STALO VIRŠININKAS

Brazas
BRAZAS

PAKRUOJO RAJONO DėDT VYKD K TO
MILICIJOS SEYRIAUŠ VIRŠININKAS MILICIJOS KAPITONAS

Andriulionis
ANDRIULIONIS

S U M T I N I M A U :

PAKRUOJO RAJONO DėDT VYKD K TO

PIRMININKAS

Š U T A S

Janušis
LKP PAKRUOJO RK

SEKRETORIUS

Š V A M B A R I S

г. С. Кулака Лит.

17464/5

Секретно

У В Д
Иркутской области

август
(Приложение к отчетности движения ф. № 1)
за 1958 м.ц 1958

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ УБЫТИИ ССЫЛЬНОГО И СПЕЦПОСЕЛЕНЦА

(нужное подчеркнуть)

личное учетное дело № _____

Фамилия Жаутовайшас

Имя Витальяс

Отчество с Антсанася

Год рождения 1928 5. Место рождения г. Спирани,
Улан-Удэского у-да, МД ССР

Выселен (сослан) на основании Пост. Сов. Мин.
МД ССР от 17.06.58 от 19.07.59. (49 м)
(указать решения какого органа № и дату)

находящийся в селе Шушунь

айона Иркутской области

4 мая 1958 г. убыл Освобожден

Указ Президиума Верх. Совета
(куда в связи с чем)
на основании распоряжения какого, органа № и дата распоряжения
СССР от 19 мая 1958
на умерших—№ и дату свидетельства о смерти)

Указанные в извещении данные сверены с учетными материалами 4 отдела УВД Иркутской области и необходимые изменения в картотеке 4 отдела УВД ИО произведены.

Начальник 4 отдела УВД Ирк, обл.
Мирошниченко (Мирошниченко)
полковник
1958 г.

562

ЛУА-КОПИЈА
3

ЛУА-КОПИЈА

Копия с копии

3
П Р И Г О В О Р

Именем РСФСР, 8 мая, 1951 года, Судебная Коллегия по уголовным делам Иркутского Областного Суда в составе, председательствующего Берданникова, народных заседателей Габеев, Долгих, с участием прокурора Игнатьева и защиты в лице адвоката Квитинского, Друговой, Волковой, Присекретаря Новиковой, рассмотрев в закрытом заседании в городе Тулуне дело по обвинению: -

1. Норкус Казиса сына Бениса, 1925 года рождения, уроженца дер. Крамняй, Ионинского уезда, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, не судимого, до ареста проживал в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал грузчиком в Евдокимском Мехлеспункте, преданного суду по ст. 58-10 ч.П и 58-11 УК РСФСР.

2. Таутвайшас Витаутас сына Антонаса, 1928 года рождения, уроженца дер. Снирокай, Ионинского уезда, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, до ареста проживал в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал в Евдокимском Мехлеспункте грузчиком, не судимого.

3. Таутвайшас Симонаса сына Антонаса, 1929 года рождения, уроженца дер. Снирокай, Ионинского района, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан с территории Литовской ССР, до ареста проживал в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал в Евдокимском Мехлеспункте грузчиком, не судимого.

4. Матулис Владас сына Владаса, 1929 года рождения, уроженца дер. Короницей, Радвилишского уезда, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, до ареста проживал в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал грузчиком в Евдокимском Мехлеспункте, не судимого.

5. Брилюс Альфонсас сына Иозаса, 1927 года рождения, уроженца дер. Руканчи, Радвилишского уезда, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, не судимого, до ареста проживал в Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал грузчиком Евдокимского мехлеспункта.

6. Мачунас Миколас сына Винцента, 1921 года рождения, уроженца дер. Пущеново, Шауляйского уезда, Литовской ССР, по национальности литовец, гражданина СССР, беспартийного, из крестьян, грамотного, в 1949 году выслан за пределы Литовской ССР, до ареста проживал в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области, работал грузчиком в Евдокимском межлеспункте, не судимого, преданных суду все пятеро по ст. 58-10 ч.1 и 58-11 УК РСФСР.

Материалами предварительного и судебного следствия, Судебная Коллегия, -

У С Т А Н О В И Л А:

Подсудимые Норкус, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симонас, Мачулис, Брилюс и Матулис будучи высланными из Литовской ССР, как члены кулацких шемей и находясь на поселении в пос. Евдокимово, Тулунского района, Иркутской области в 1949 году установили между собой преступную связь и на почве своих враждебных взглядов к советскому строю систематически занимались в проведении организованной антисоветской агитацией среди своего окружения. На устраиваемых ими собраниях, а также в кругу своих знакомых в резкой форме возводили различную клевету на советскую действительность, на колхозный строй в нашей стране, клеветали на членов ВКП/б/ и на руководителей Советского правительства, одновременно с этим восхваляли бывший буржуазный строй Литвы, борьбу литовских националистов против Советской власти, восхваляли американскую агрессивную политику в Корее, распространяли различные пораженческие и провокационные измышления.

Так, в январе 1950 года, Норкус, Мачунас, Матулис, Брилюс, братья Таутвайшас Витаутас и Симонас будучи в бараке №1 Евдокимово в присутствии литовцев Буявене Чанарте не в антисоветской форме, обсуждая вопрос о международном положении провокационно утверждали, о скорой войне Советского Союза в Америкой, при этом высказывали именованные настроения.

В марте 1950 года Норкус, находясь на леспогрузке в беседе с Мачунас и в присутствии Томешкова Михаила, выражая свои антисоветские измышления, возводил клевету на колхозный строй в нашей стране, на жизнь населения в Советском Союзе и одновременно с этим восхваляли старый буржуазный строй Литвы. В марте 1950 года в беседе со своим отцом Норкус выражал различную антисоветскую клевету на кандидатов в депутаты Верховного Совета СССР.

1 мая 1950 года Норкус, Мачунас, Брилюс, Таутвайшас, Симонас, Таутвайшас Витаутас и Матулис находясь в квартире Матулиса, высказывали друг другу враждебные Советской власти измышления и договорились между собой о проведении среди своего окружения организованной антисоветской агитации.

В сентябре 1950 года Мачунас, Матулис и Брилюс возвращаясь из клуба поселка Евдокимово к себе домой, высказывали свои националистические взгляды, выражая клеветнические измышления по адресу ВКП/б/. В этом месяце 1950 года Таутвайшас Витаутас и Норкус Казис находясь в клубе пос. Евдокимово, на выступлении хождественной самодеятельности, в присутствии других лиц высказывали свои антисоветские националистические измышления и возводили клевету на советскую действительность.

В сентябре 1950 года Таутвайшас Витаутас и Брилюс Альфонсас в клубе во время демонстрации кино-фильма "Секретная Миссия", выражали различную клевету на политику партии и Советского Правительства и восхваляли буржуазный строй. В этом же месяце 1950 года Норкус и Таутвайшас Симонас в присутствии Шумаите, обсуждая вопрос о военных действиях в Корее, высказывали свои антисоветские порожённые измышления.

В период 1949-1950 года Таутвайшас Симонас и Таутвайшас проживая в поселке Евдокимово изготовливали и хранили у себя в квартире антисоветские националистические произведения, которые у них были изъяты при обыске. В период 1950 года Брилюс Альфонсас неоднократно писал и посылал своим знакомым и родственникам в Литовскую ССР письма антисоветского характера.

Кроме того, в период 1950 года в разное время Норкус, Таутвайшас Витаутаса, Матулис, Мачунас, Брилюс и Таутвайшас Симонас систематически исполняли антисоветские националистические песни, в которых воспевались различная клевета на Советскую действительность, восхваляли бывший буржуазный строй Литвы.

Своими действиями подсудимый совершили преступления, предусмотренные:

Норкус ст. 58-10 ч.П, 58-11 УК РСФСР, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симонас, Матулис и Мачунас ст. 58-10 чП и 58-11 УК РСФСР.

Виновность подсудимых Норкус, Таутвайшас Витаутас и Симонас, Матулис, Мачунас и Норкус подтверждена показанием свидетелей Чапайтене, Плачакис, Тамешкова, Урбанас, Буявене и ряд других свидетелей, также признанием своей частичной вины самими подсудимыми Норкус, Таутвайшас, Витаутас, Таутвайшас Симонас Матулис, Брилюс, как на предварительном следствии так и в судебном следствии.

Руководствуясь ст. 319-320 УПК РСФСР, судебная Коллегия по уголовным делам Иркутского областного Суда.

П р и г о в о р и т а:

Норкус Казиса сына Бениса по ст. 58-10 ч2 и 58-11 УК РСФСР с санкцией ст. 58-2 УК РСФСР лишить свободы на 10 лет с поражением с правах сроком на пять лет, без конфискации имущества за отсутствием такового.

ЛУА-КОРЦА 4 --
3

Таутвайшас Витаутас сына Антанаса, Таутвайшас Симонаса сына Антонаса, Матулис Владаса сына Владаса, Брилюс Альфонсас сына Иозаса и Мачунас Миколаса сына Винцента всех пятерых по ст. 58-10 ч. I и 58-11 УК РСФСР лишить свободы сроком на десять лет каждого, с поражением в правах сроком на пять лет.

Меру пресечения Норкус, Таутвайшас Витаутас и Симнас Матулис, Брилюс и Мачунас оставить содержание под стражей в Тулунской Тюрьме и срок отбоя мер наказания исчислять каждому с 5 декабря 1950 года.

Взыскать Гонорар с осужденных за обеспечение защиты в пользу Иркутской центральной юридической консультации с осужденных Норкус, и Таутвайшас в суде за выступление адвоката Друговой по триста рублей с каждого.

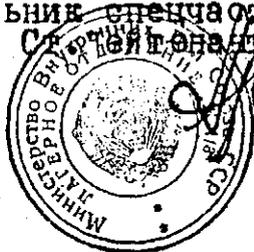
С осужденных Таутвайшас Симонаса и Матулис за выступление адвоката Квитинского по триста рублей с каждого.

Приговор может быть обжалован в Верховный Суд РСФСР в течение 72-х часов с момента вручения копии приговора осужденным, через Иркутский областной Суд.

Подлинное за надлежащими подписями

Копия копии верна: -

Начальник спецчасти 3 лагеря

/А. КОШКИН/

ЛЮА-КОРЦА

3

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Секретно

Судебная Коллегия по уголовным делам Верховного Суда РСФСР в составе: председательствующего Гаврилова, членов суда - Рожковой и Понаморева. Рассмотрела в судебном заседании от 10 октября 1955 года протест Прокурора РСФСР на приговор Иркутского Областного Суда от 8 мая 1951 года по делу по обвинению:

1. Норкус Казиса сына Бениса по ст.ст. 58-10 и 11 УК и 58-11 УК РСФСР.

2. Таутвайшас Симонаса сына Антонаса
3. Таутвайшас Витаутаса сына Антонаса
4. Матулис Владаса сына Владаса
5. Брилюс Альфонаса сына Иоваса
6. Мичунас Миколаса сына Минцента

по ст.ст. 58-10 ч.1 и 58-11 УК РСФСР.

Заслушав доклад члена суда Рожковой и заключение прокурора Новокщениова, полагавшего с протестом согласиться. Судебная Коллегия по уголовным делам Верховного Суда РСФСР, -

У С Т А Н О В И Л А

По приговору Иркутского областного суда от 8 мая 1951 года: -

1. Норкус Казис сын Бениса, 1925 года рождения, уроженца дер. Крамняй, Ионишского уезда, Литовской ССР, литовца, из крестьян, грамотного, не судимого, спецпоселенца. осужден по ст. 58-10 ч.1 и 58-11 УК РСФСР к 10 годам заключения в ИТЛ, с поражением в правах на пять лет.

2. Таутвайшас Витаутас сын Антонаса, и 1928 года рождения уроженца дер. Снирокай, Ионишского уезда, Литовской ССР, литовца, из крестьян, грамотного, ранее не судимого, спецпоселенца.

3. Таутвайшас Симонас сын Антонаса, 1929 года рождения уроженца дер. Снирокай, Ионишского уезда, Литовской ССР, литовца, из крестьян, грамотного, ранее не судимого, спецпоселенца.

4. Матулис Владас сын Владаса, 1929 года рождения уроженца дер. Каракичей, Радвилшского уезда, Литовской ССР, литовца, из крестьян, грамотного, не судимого, спецпоселенца

ЛҮА-КОРЦА

5. Брилюс Альфонсас сын Иозаса, 1927 года рождения, уроженца дер. Руканчи, Радвилишского уезда, Литовской ССР, литовец, из крестьян, грамотного, спецпоселенца.

6. Мачунас Миколас сын Винцента, 1921 года рождения, уроженца дер. Пущеново, Шауляйского уезда, Литовской ССР, литовец, из крестьян, грамотного, ранее не судимого, спецпоселенца.

осужденн по ст. 58-10 ч.1 и по ст. 58-11 УК РСФСР к заключению в ИТЛ сроком на десять лет, с поражением в правах на пять лет.

Норкус, Таутвайшас Витаутас, Таутвайшас Симонас, Матулис Брилюс и Мачунас судом признаны виновными в то, что они находясь на спецпоселении в Иркутской области, в 1949 году установили между собой преступную связь и на почве своих враждебных взглядов к Советскому строю, систематически проводили организованную антисоветскую агитацию среди своего окружения, в которой клеветали на советскую действительность, на колхозный строй, восхваляли бывший буржуазный строй Литвы, распространяли пораженческие настроения. Кроме того, систематически исполняли антисоветские националистические песни с клеветой на советскую действительность и восхвалением бывшего буржуазного строя Литвы.

Приговор Иркутского Областного суда подлежит изменению по следующим основаниям.

Норкус, Таутвайшас, Мачунас, Брилюс осуждены по ст. 58-11 УК РСФСР неосновательно, так как материалами дела с их стороны не установлена контрреволюционная деятельность.

Предъявленное обвинение Норкус по ст. 58-10 ч.1 УК РСФСР материалами дела так же не подтверждается, его действия следует квалифицировать по ст. 58-10 ч.1 УК РСФСР.

Виновность осужденных Норкус, Матулис, Мачунас, Таутвайшас Брилюс, Таутвайшас по ст. 58-10 ч.1 УК РСФСР материалами дела подтверждается, однако, мера наказания определенная им судом является суровой, учитывая, что Норкус, Матулис Симонас и Брилюс ранее не судимы. Судебная Коллегия по уголовным делам Верховного Суда РСФСР, руководствуясь ст. 437 УПК РСФСР.

О П Р Е Д Е Л И Л А:

Приговор Судебно Коллегии по уголовным делам Иркутского областного суда от 8 мая 1951 года изменить, приговор в отношении Норкус Казиса сына Антонаса, Таутвайшас Симонаса сына Антонаса, Таутвайшас Витаутаса, Брилюс Альфонсас, Матулис Владаса, Мачунас Миколаса по ст. 58-11 УК РСФСР отменить и дело производством прекратить, переqualифицировать состав преступления Норкус Казиса со ст. 58-0 ч.1 УК РСФСР на ст. 59-10 ч.1 УК РСФСР и по ст. 58-10 ч.1 УК РСФСР осужденным Норкус, Мачунас, Матулис, Таутвайшас Симонасу, Таутвайшас Витаутасу и Брилюс снизить меру наказания до пяти лет лишения свободы, без поражения в правах и в соответствии с Указом Президиума Верховного Совета СССР от 7.III.1953 г. "об амнистии

ЛУА-КОРЦА
3

3 -

Норвус Казиса сына Бениса
Таутвайшас Витаутаса сына Антонаса
Таутвайшас Симонаса сына Антонаса
Матулис Владаса сына Владаса
Брилюс Альфонсаса сына Иоваса
Мачунас Миколаса сына Винцента

от дальнейшего отбывания срока наказания освободить
со снятием судимости.

Подлинное за надлежащими подписями

Копия верна: -

Начальник спецчасти 3 угодд.
Ст. лейтенант -

[Handwritten signature]
/А. КОШКИН/

Расписка

Мне Жаухтбайшае Выхтаутас-е Айтбанова
4 мая 1958 г. объявлено, что согласно Указа Президиума
Верховного Совета СССР от 19 мая 1958 года я от спецпоселения освобожден.

Мне так же объявлено, что в соответствии с этим Указом я не имею права возвращаться в область, республики без областного деления, откуда был выселен и что конфискованное при выселении имущество возвращено мне не будет.

Подпись Жаухтбайшае Выхтаутас-е Айтбанова

Расписку отобрал: Комендант

спецкомендатуры — Сит. Айт Весоцкину
4 мая 1958 г.

582

ЛҮА-КОРҮЈА
3

Управление п-я №-175

Свидетельство

№ 1

Выдано 6 Янв. мес. 1956 г.

Фамилия Траутвайцис

Имя Витовт

Отчество Антана

Год рождения 1928

с 3/III 1955 г. по 27/VI 1955 г.

обучался на курсах _____

Электромонтеров

При подразделении п-я №-175/2

По заключению экзаменационной комиссии от 27 июля 1956 г.

Протокол № 14

Признан усвоившим знания в объеме программы Электромонтеров

С оценкой: 4 (хорошо)

и присвоена квалификация: _____

Электромонтер

Председатель квалификационной комиссии

м. п.

Ст. инженер
управления

С Т
выполняемой работы

А Ж
по специальности

Наименование предприятия, строительства	Род выполняемой работы	С какого, по какое время работал по этой специальности
Комбинат, Восток Ураль. Шахта 7	Проходчик	с 15. VIII. 1951 по 11. XI. 1955
	Мон-м. мет. разведка м. 20 175/2	
		Семь

Управление п-я №-175

Свидетельство

№ 1

Выдано с 6 Июл. мес. 1956г.

Фамилия Тютюбаишис

Имя Витовт

Отчество Антана

Год рождения 1928

с 3/II 1955г. по 27/VI 1955г.

обучался на курсах _____

Электромонтажеров

При подразделении п-я №-175/2

По заключению экзаменационной комиссии от 27 июля 1956г.

Протокол № 14

Признан условным знания в объеме программы Электромонтажера

С оценкой: 4 (хорошо)

и присвоена квалификация: _____

Электромонтажера

Председатель квалификационной комиссии

м. п.

Ст. инженер
управления

Lietuvos TSR

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

Литовская ССР

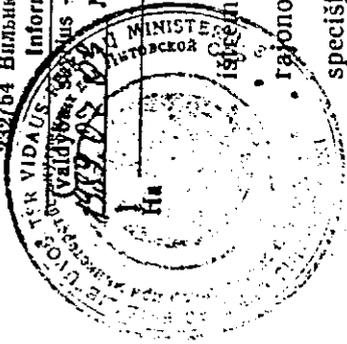
МНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

232754 Vilnius, Janonio g. 2
232754 Вильнюс, ул. Янонисо, 2

Informacentras

Министерства внутренних дел

№ 17464

ARCHYVINE PAZYMA

Duota pil.(ams) Tautrosivieni Egerm'ia
Mosimera 1900m. Tautrosivas
Vytautas Antanas 1928m. Tautrosivas
Simonas Antanas 1929m. Tautrosivas
Elzabe Antanas 1939m

ispirintiems iš Lietuvos TSR

rajono Mažėska kaimo ir buvusiams
pažėmė srityje nuo
speciātrėmė Yokubas ir Jolūna mėn. 04. d.
19 49 m. .... mėn. 27. d. iki 1958. m. lepa

Lietuvos TSR Ministrų Tarybos 1988 m. rugsėjo 20 d. Nutarimu Nr. 274 jie yra reabl-
lituoti.

Skrybiaus viršininkas A. Pečiulis

Vyr. inspektorius E. Petrauskas

kaspininkas

kaspininkas

kaspininkas

kaspininkas

LJA Plėtos įstatymai arduviai

(įmonės pavadinimas)

Kasos pajamų orderio

Serijs LAA Nr. 1077689

KVITAS

Priimta iš Tautraitas Vytautas

(įmonės pav., pinigų mokančio asmens pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Pagrindas: 4 kop x 0,6 Lt = 2,40 Lt

(suma žodžiais)

Du

(sumos žodžiais tęsinys)

Lt 40 ct

1999 m. 03 mėn. 30 d.

Vyr. finansininkas (būhalteris)

(vardas, pavardė, parašas)

Kasininkas [parašas]

(vardas, pavardė, parašas)

LIETUVOS RESPUBLIKA
AUKŠTASIS TEISMAS

Vilnius, Laisvės al. 24
Tel. 01 05 60

1990 06 12 8-13.855/90
Nr. ....

P A Ž Y M Ė J I M A S

Šiuo pažymime, kad

TAUTVAIŠAS Vytautas, Antano 1928m.

(pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai)

gyvenęs(usi) Joniškio raj. Spirekių km.

buvo neteisėtai represuotas(-a) ir išbuvo laisvės stėnimo vietoje
Komi ACSR Vorkuta,

nuo 1950m. gruodžio 05 d. iki 1955m. rugpjūčio 11 d.

tretyje _____ nuo _____ iki _____

Pagal 1990m. gegužės 02 d. Lietuvos Respublikos įstatymą
"Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams,
teisių atstatymo" jis(ji) yra nekaltas (-a) Lietuvos Respublikai
ir yra atstatomos visos jo(jos) teisės.

Šis pažymėjimas yra pagrindas įskaityti jame nurodytą lai-
ką į visų rūšių darbo stėžą, taip pat mokėti _____

Tautvaišai Vytautui, Antano

(pavardė, vardas, tėvo vardas)

arba jo (jos) ipėdiniams kompensaciją ir grąžinti turtą Lietuvos
Respublikos įstatymais nustatyta tvarka.

Kompensaciją išmoka miesto, rajono, kurio teritorijoje
asmuo gyveno iki represavimo, finansų organai.

Konfiskuoto turto grąžinimo arba jo vertės atlyginimo
klausimus sprendžia miestų, rajonų savivaldybių, kurių teritorij-
joje buvo tas turtas, vykdomieji organai.

Lietuvos Respublikos aukščiausiojo
teismo pirmininkas

M. Lošys

УДОСТОВЕРЕНИЕ

на рационализаторское предложение.

№ 90-16

82.11.21
(дата подачи)

В соответствии с пунктом 75 Положения об открытиях, изобретениях и рационализаторских предложениях, утвержденного постановлением Совета Министров СССР от 21 августа 1973 г. № 584, настоящее удостоверение выдано:

Тютваймас Виталас
Антано (фамилия, имя, отчество)

на предложение, признанное рационализаторским и принятое

Швенченское райсельхозтехника
(наименование предприятия, организации, когда)

к использованию

под наименованием: Изменение
напряжения вил в электромашине

Руководитель предприятия
(организации)

А.А. Ноздров 1982 г.

АДМИНИСТРАЦИЯ
ИРКУТСКОЙ ОБЛАСТИ
УПРАВЛЕНИЕ
СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ
НАСЕЛЕНИЯ

664073. Иркутск, ул. Канадзавы, 2
тел. 34-63-01

от 19.03.96 № 2-2242

на № _____ от _____

Таутвайтасу В. А.
Литовская республика
г. Швенченш, пер. Мишко, 2

Рассмотрев Ваше заявление, сообщаем, что для начисления денежной компенсации, помимо справки о реабилитации, Вам необходимо направить в наш адрес документ о периоде Вашего пребывания в местах лишения свободы с указанием статей УК, по которым Вы были осуждены. Если в справке из мест лишения свободы такие сведения отсутствуют, то следует дополнительно представить документ о политическом мотиве Вашей репрессии.

Одновременно разъясняем, что по сообщению управления федеральной почтовой связи перечисления на счета адресатов, проживающих в Литовской республике, не принимаются. Поэтому сообщите свой почтовый адрес, по которому, после предоставления вышеуказанного документа, Вам **будет направлена** денежная компенсация.

Зам. начальника отдела
пенсий и пособий

Э.С. Тумина

Начальнику Управления социальной защиты
населения Иркутской области.

Шаутвайшаса Витаутаса с. Антокаса.
прим. по адресу: Литовская республика
гор. Цвенгемис пер. Мишко № 2

19 февраля 1996 года.

Заявление

8 мая 1951 года Судебная Коллегия по уголовным
делам Иркутского областного суда по статьям
58-10 ч. 1 и 58-11 УК РСФСР и руководствуясь ст. ст.
319 и 320 УПК РСФСР меня приговорила лишить
свободу сроком на десять (10) лет с последующим
поражением избирательных прав сроком на пять (5)
лет.

Постановлением Президиума Верховного
Суда РСФСР от 14 февраля 1990 года реабилитирован.

В соответствии с Законом РФ "О ре-
абилитации жертв политических репрессий"
прошу выплатить мне положенную денежную
компенсацию из бюджета РФ.

Наименую сумму прошу перечислить:

Приложение: справка о реабилитации Верховного
Суда РСФСР № 438 по 90 пр. от 06.04.90 года.

 (Шаутвайшас)

АДМИНИСТРАЦИЯ
ИРКУТСКОЙ ОБЛАСТИ
УПРАВЛЕНИЕ
СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ
НАСЕЛЕНИЯ

664073 Иркутск, ул. Каналары, 2
тел. 34-63-01

от 12.05.96 № 2-3426

на № _____ от _____

Таутзайшасу В.с.А.
Литовская республика,
1730 г. Швенченис, пер. Мишко
32

Иркутское областное управление социальной защиты населения сообщает, что с учетом дополнительно представленных Вами документов Вам начислена денежная компенсация в сумме 3372102 рубля, за период отбывания наказания в местах лишения свободы с 5 декабря 1950г. по 11 ноября 1955г.

8 мая 1996г. Ваше личное дело передано в Иркутский Центр по начислению и выплате пенсий и пособий для выплаты компенсации.

Зам. начальника отдела
пенсий и пособий

В.С. Гумина

Чкальнику Управление социальной защиты
населения Иркутской области.

Паштбайшаса Витяутаса с. Антонаса
прож. по адресу: Литовская республика пер. Швенгёмис
пер. Мишко № 2.

16 апреля 1996 года

На Ваше письмо № 2-2242 от 19.03.96 года.
Выслано копия судебного приговора
судебной коллегии по уголовным делам Иркутского
областного суда от 8 мая 1951 года. Этим докумен-
том удостоверяется политический мотив
моего заключения и указывается точная дата
начала отбывания наказания — 5 декабря 1950 года

Дату освобождения могу удостоверить
характеристикой выданной начальником Вер-
кутинского подразделения п/л М 175/2 от
декабря 1955 года, которой считается
11 ноября 1955 года.

Приложение: 1. Копия приговора суда — 3 листа.
2. Копия характеристики — 1 лист.

Почтовый адрес: ЛИТОВСКАЯ РЕСПУБЛИКА
4730 пер. ШВЕНГЁМИС
пер. МИШКО 2
ПАШТБАЙШАС ВИТАУТАС.

592

Республика Литва
4730, г. Швенченис,
пер. Мишко, 2
Таутвайшасу В. с. А.

19/2
В = 385

Уважаемый Витаутас с. Антонаса!

На Ваше письмо сообщаем, что денежная компенсация на Ваше имя выслалась Центром по выплате пенсий и пособий по вышеуказанному адресу 13.06.96г. в сумме 3372102 рубля.

Почтовый перевод вернулся на расчетный счет Центра 20.06.96г. и действительная причина возврата была не ясна. Контроль за отработкой сумм, возвращенных на счет Центра, возложен на инспектора по выплате, в данном случае на инспектора по Кировскому району г. Иркутска Мищерякову Ж. В. Без дополнительного выяснения обстоятельств возврата, сумма почтового перевода, в связи с существующим порядком обработки возвратов почтовых переводов, была принята на баланс до ее востребования.

В настоящее время инспектор Мищерякова Ж. В. уволена в связи с ликвидацией предприятия, поэтому принять к ней меры административного воздействия не представляется возможным. Начальнику отдела выплаты Комаровой Т. В. указано на недостаточный контроль за отработкой сумм возвратов на счет Центра и на необходимость детально проработать этот вопрос со специалистами по выплате. Контроль за принятыми мерами возложен на главного бухгалтера Центра Чумичеву О. Н.

По поступлению Вашего письма от 16.01.97г. Центром по выплате пенсий были высланы почтовые переводы на следующие суммы: 999999 руб. (квитанция N 9/255 от 07.02.97); 999999 руб. (квит. N 9/256 от 07.02.97); 999999 руб. (квит. N 9/257 от 07.02.97); 372105 руб. (квит. N 9/258 от 07.02.97). Высылка переводов на данные суммы обусловлена максимальной суммой, на которую может быть отправлен почтовый перевод в страны ближнего зарубежья.

Приносим Вам свои извинения за задержку выплаты компенсации.

Зам. начальника областного
управления соцзащиты

 А. В. Ульянова

Исп. Власова

Начальнику Центра по назначению и
выплате пенсий и пособий.

Пашутвайшас Витутас с. Антонас.
прош. по адресу: Литовская республика
гор. Швенгяйне 4730 пер. Мишко № 2.

16 января 1997 г.

Иркутское областное управление государственной
защиты населения (письмо № 2-3426 от 12.05.96 г.)
мне назначило денежную компенсацию в
сумме 3372102 рубля за период отбывания
наказания в местах лишения свободы с
5 декабря 1950 года по 11 ноября 1955 г.

До сих пор эта компенсация мною
неполучена.

Прошу полагающуюся мне сумму
выслать по адресу:

Литовская республика
4730 пер. Швенгяйне, пер. Мишко 2
Пашутвайшас Витутас

Исполним это адрес: ул. Канадзавы 2
664073 г. Иркутск
Российская Федерация.

Прокуратура СССР

ПРОКУРАТУРА

Иркутской области

664011 г. Иркутск, ул. Волгодарского, 5

09.11.89 № 13-391/20

г. Иркутск

Литовская ССР, г. Швенчёнис,
пер. Мишко, д. 2.
Таутвайшас В. А.

По Вашему заявлению прокуратурой области проводится
дополнительная проверка.
О результатах рассмотрения Вам будет сообщено.

Ст. помощник прокурора
Иркутской области
советник юстиции

Ю. Н. Грачёв.

Исп. Боброва.

Прокуратура СССР
ПРОКУРАТУРА
Иркутской области

664011 г. Иркутск, ул. Володарского, 5

28 II. 89 г. № 13-392/89

г. Иркутск

Литовская ССР,
г. Швенчёнис,
пер. Мишко, 2.
Таутвайшас В.А.

Ваше заявление по вопросу реабилитации прокуратурой области рассмотрено.

Как установлено проверкой, Вы и Ваш брат-Таутвайшас Симонас 08.05.51г. были осуждены за совершение контрреволюционного преступления к 10 годам лишения свободы, с поражением в избирательных правах сроком на 5 лет.

В настоящее время прокурором области внесено представление Прокурору РСФСР с постановкой вопроса об опротестовании приговора на предмет его отмены и прекращения дела за отсутствием состава преступления.

Ваше заявление вместе с делом направлено в Прокуратуру РСФСР, откуда Вам будет сообщено о результатах его рассмотрения.

Ст.помощник прокурора
области
советник юстиции

Ю.Н.Грачёв.

Прокуратура СССР
ПРОКУРАТУРА
Иркутской области

664011 г. Иркутск, ул. Володарского, 5

28 II. 89 г. № 13 - 382 / 25

г. Иркутск

Литовская ССР,
г. Швенчёнис,
пер. Мишко, 2.
Таутвайшас В.А.

Ваше заявление по вопросу реабилитации прокуратурой области рассмотрено.

Как установлено проверкой, Вы и Ваш брат-Таутвайшас Симонас 08.05.51г. были осуждены за совершение контрреволюционного преступления к 10 годам лишения свободы, с поражением в избирательных правах сроком на 5 лет.

В настоящее время прокурором области внесено представление Прокурору РСФСР с постановкой вопроса об опротестовании приговора на предмет его отмены и прекращения дела за отсутствием состава преступления.

Ваше заявление вместе с делом направлено в Прокуратуру РСФСР, откуда Вам будет сообщено о результатах его рассмотрения.

Ст.помощник прокурора
области
советник юстиции

Ю.Н.Граичёв.

Прокуратура СССР
ПРОКУРАТУРА
Иркутской области

664011 г. Иркутск, ул. Володарского, 5

28 II. 89 г. № 13 - 392 / 89

г. Иркутск

Литовская ССР,
г. Швенчёнис,
пер. Мишко, 2.
Таутвайшас В. А.

Ваше заявление по вопросу реабилитации прокуратурой области рассмотрено.

Как установлено проверкой, Вы и Ваш брат-Таутвайшас Симонас 08.05.51г. были осуждены за совершение контрреволюционного преступления к 10 годам лишения свободы, с поражением в избирательных правах сроком на 5 лет.

В настоящее время прокурором области внесено представление Прокурору РСФСР с постановкой вопроса об опротестовании приговора на предмет его отмены и прекращения дела за отсутствием состава преступления.

Ваше заявление вместе с делом направлено в Прокуратуру РСФСР, откуда Вам будет сообщено о результатах его рассмотрения.

Ст.помощник прокурора
области
советник юстиции

Ю.Н.Грачёв.

ВЕРХОВНЫЙ СУД

РСФСР

СПРАВКА

103289, Москва, пл. Куйбышева, д. 3/7

06.04.90 № 438пс90пр

Постановлением Президиума Верховного Суда РСФСР от 14 февраля 1990 года приговор Иркутского областного суда от 8 мая 1951 года в отношении Таутвайшаса Витаутаса сына Антонаса 1928 года рождения, отменен и дело производством прекращено за отсутствием в его действиях состава преступления.

Гр-н Таутвайшас В.с.А. по настоящему делу реабилитирован.

Согласно материалам дела гр.Таутвайшас В.с.А. до ареста работал в Евдокимовском межпункте грузчиком.

Первый
Заместитель Председателя
Верховного Суда РСФСР

Радченко

В.И.Радченко

НК

ПРОКУРАТУРА СССР

ПРОКУРАТУРА

Российской Советской
Федеративной Социалистической
Республики

Литовская ССР, г.Швенчёнис,
пер.Мишко, дом 2
Таутвайшас Витаутас

Литовская ССР, г.Шяуляй,
ул.Теснон, 30
Таутвайшас Симонас

31.01.90 № 13-4647-89

Москва

Сообщаю, что по Вашему заявлению проверено уголовное дело по которому Вы были осуждены в 1951 году. Заместителем Прокурора РСФСР принесен протест в Верховный суд РСФСР, которым поставлен вопрос об отмене состоявшихся судебных решений и прекращения дела за отсутствием состава преступления.

Прокурор отдела

Бубнов

Г.В.Бубнов

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Шаутвайтас

Витаутас

Антанович

за долголетний добросовестный
труд от имени Президиума
Верховного Совета СССР Указом
Президиума Верховного Совета
Литовской

ССР

от *30 мая* 19*88* г.

награжден медалью

Генеральный секретарь Президиума
Верховного Совета
Литовской

Чирюкас

ССР

30 мая 19*88* г.

VEIKLA ATGIMIMO SAJŪDYJE

LIETUVOS GYVENTOJŲ
GENOCIDO IR REZISTENCIJOS
TYRIMO CENTRAS

PAŽYMA

2000 03 10

Nr.

51-12-1-1153

Vilnius

Sutinkamai su 1997 m. sausio 23 d. Lietuvos Respublikos pasipriešinimo 1940-1990 metų okupacijoms dalyvių teisinio statuso įstatymu Nr. VIII-97 Joniškio aps. tremtinių pagrindinės organizacijos narys **Vytautas Tautvaišas** yra pripažintas neginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviu ir jam išduotas laisvės kovų dalyvio pažymėjimas Nr. 1428.

Pažyma išduota valstybinės nukentėjusio asmens pensijos ir paramos skyrimo reikalu.

PAGRINDAS. LGGRT centro generalinės direktorės 2000 02 28 įsakymas Nr. 14.

Generalinė direktorė

Dalia Kuodytė

LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS
TYRIMO CENTRO PASIPRIEŠINIMO DALYVIŲ
(REZISTENTŲ) TEISŲ KOMISIJOS MUTARIMU
2000 m. 02 mėn. 23 d. PROTOKOLO Nr. 56

VYTAUTAS
TADTVAIŠAS
(vardas, pavardė)
pripažintas

LAISVĖS KOVŲ DALYVIU

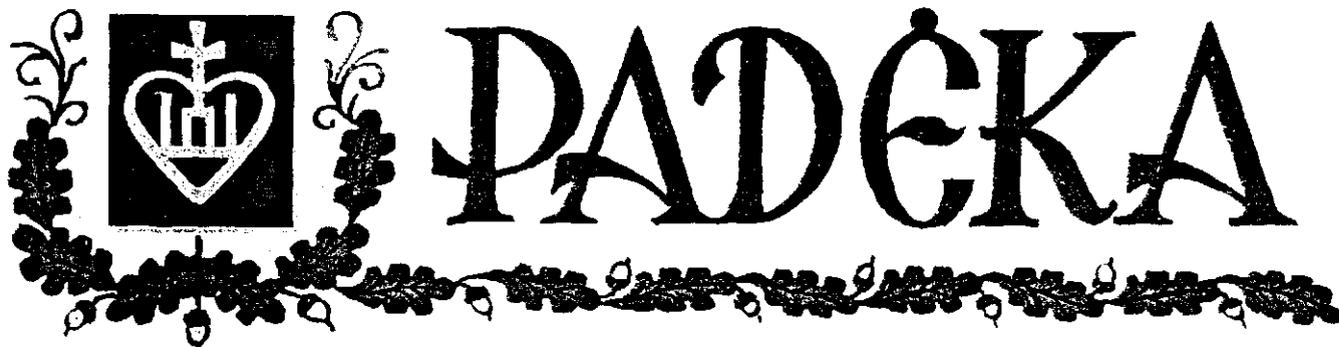

Pasipriešinimo dalyvių
(rezistentų)
teisų komisijos pirmininkas

2000 m. 02 mėn. 28 d.

PER ANTIQVVS BVDĒJĒ LAISVĒ LAIMĒJOM PER AVKAS IR PASIŠVENTIMĀ

*Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga
dėkoja už pasiaukiantį darbą ir apdovanoja*

Vytautą Tautvaišą

*2 - ojo laipsnio LPKTS žymeniu Nr. 66
už nuopelnus Lietuvai.*

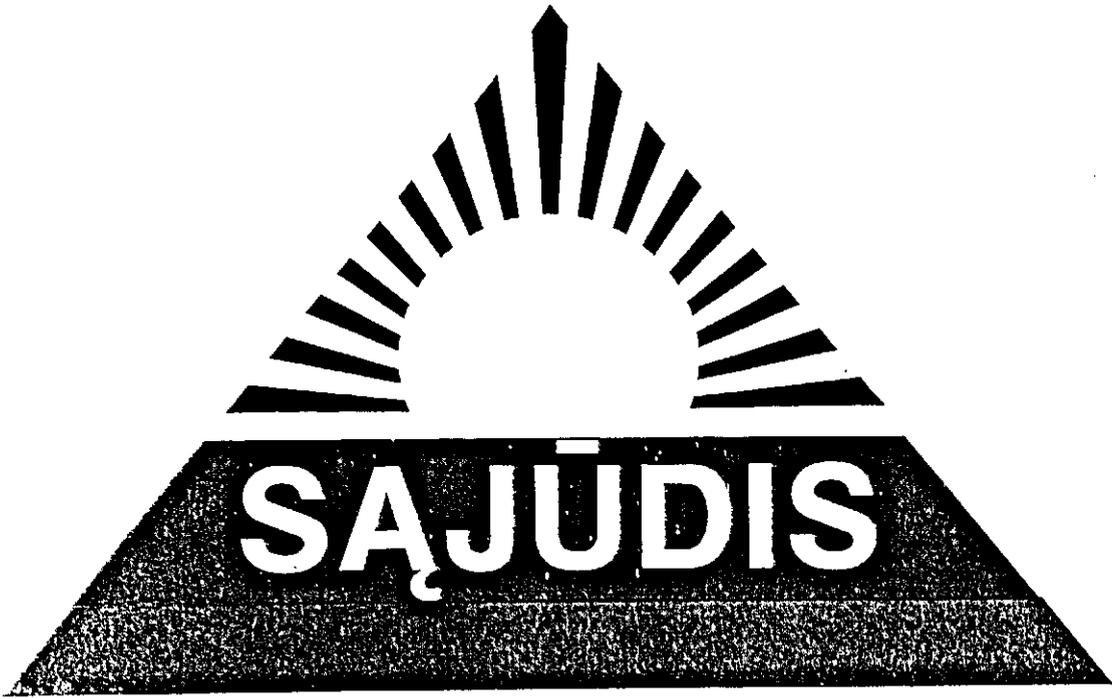
LPKTS Dignitarius (P. Jakavičius)
A. Lukša
LPKTS Tarybos n. kas

LPKTS-džio Vadovybės Pirmininkas

17 šelpomai

Data 2000.08.26

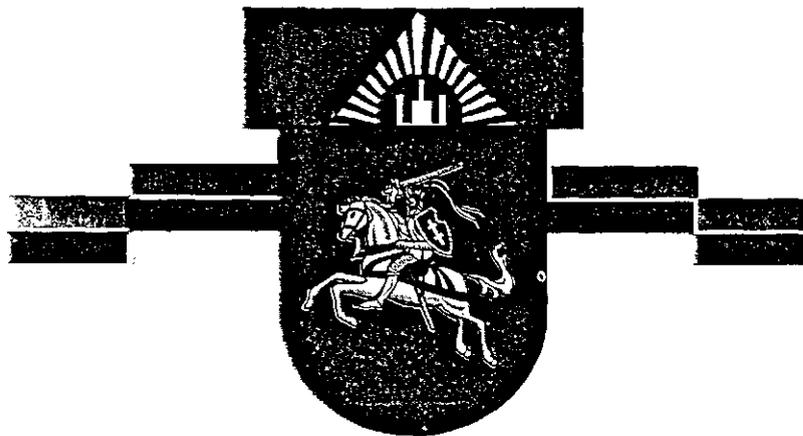

“...Ne taip, ne taip supranta atėjūnai meilę, malda, garbę ir ištikimybę.
Savus dievus, savas maldas ir savo priesakus
jie atnešė į mūsų žemę.
Jų pirmas dievas buvo melas,
jų antras dievas buvo kerštas,
jų trečias dievas buvo prievarta,
jų ketvirtas dievas buvo niekšybė,
jų penktas dievas buvo išdavystė,
jų šeštas dievas buvo žudymas,
jų septintas dievas buvo svetimo turto grobimas,
aštuntas - niekinimas grožio, meilės ir idealizmo,
o devintas - baimė.
Ir garbino jie baimę, savo valdinių ir savo valdovų dieva
ir sukūrė gigantišką baimės kultą.
Lydėjo juos baimė dieną ir naktį,
rytą ir vakarą,
dirbant ir miegant, mylint ir bučiuojantis,
sekant ir išduodant, žudant ir nužudžius.

Juos gsdino gyvieji, kad gyvi
ir mirusiųjų lavonai nedavė ramybės [...]
Ir bijo jie. Ir bijo jie. Ir bijo jie.
Bijo viršūnė apačios, bijo apačia viršūnės.
Bijo vienas visų, visi - vieno.
Bijo jaunas senas, bijo senas jauno.
Bijo vaikas tėvo, bijo tėvas vaiko.
Valdininkas bijo pavaldinio, o pavaldinys viršininko.
Visi jie kas nors ko nors bijo.
Jie bijo! Jie bijo! Jie bijo! [...]
Jie bijo žmogaus nužmoginto, bejėgio, nelaimingo.
Jie bijo to, kurs dar yra,
Bijo to, kurs šią naktį paslaptinai dingo [...]
Jie bijo Berijos, Berija bijo Stalino,
O Stalinas - Vorkutos vergo, kankinamo kalinio.
“Tai ko, pagaliau, mums bijoti!” -
Unisonu sušuko visi [...].

Bernardas Brazdžionis

"Tegul meilė Lietuvos dega mūsų širdyse..."

BENDRAŽYGI *Vytautai Laitraišai*

LIETUVOS SAJŪDŽIO 10-MEČIO PROGA

DĖKOJAME

**JUMS UŽ AKTYVIĄ IR PRASMINGĄ VEIKLĄ
ŠVENČIONIŲ KRAŠTO ATGIMIMO SAJŪDYJE.**

**LINKIME JUMS IR ATEITYJE SĖKMINGAI DIRBTI
LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS,
TAUTOS DVASINIO PRISIKĖLIMO LABUI.**

Švenčionių r. Sąjūdžio tarybos vardu:

Pirmininkas

J. Jakštas

Ats. sekretorius

S. Tumėnas

1999 m. sausio 10 d.

LIETUVOS SAJŪDIS

Gedimino 1, 2001 Lietuva-Lithuania Tel. (0122) 224881, 224848

The Lithuanian Movement Sajūdis

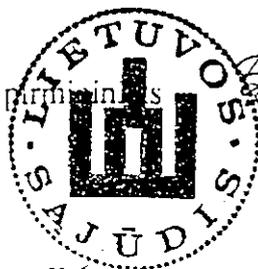
Švenčionių rajono Sajūdžio laikraščio "Rytas" 150-ojo numerio išleidimo proga už aktyvų bendradarbiavimą laikraštyje, moralinę ir dalykinę paramą, Lietuvos Sajūdžio taryba reikšdama padėką, Lietuvos Sajūdžio jubiliejiniais medaliais apdovanoja šiuos laikraščio talkininkus:

1. VYTAUTA AŽUŠILĮ /Vilnius/
2. VIKTORIJA BARANAUSKIENĘ /Kaltanėnai/
3. APOLONIJA BURKAUSKIENĘ /Malinovka/
4. JŪRENĄ BILEIŠIENĘ /Labanoras/
5. POVILĄ BUKAUSKĄ Degutiškė/
6. VYTAUTA ČENKŲ /Švenčionėliai/
7. STASĘ DAVIDONIENĘ /Činčikos/
8. VANDĄ GASPERIENĘ /JAV/
9. JUOZĄ JAKŠTĄ /Jukiškė/
10. BALĮ JUODZEVIČIŲ /Utena/
11. HENRIKĄ KUDREIKĮ /JAV/
12. BRONIŲ LAZARAITĮ /Cirkliškis/
13. VIKTORIJA LAPENIENĘ /Reškutėnai/
14. LAIMĄ MARKAUSKIENĘ /Pabradė/
15. ALDONĄ MIKŠTIENĘ /Švenčionys/
16. ELENA NILOVIENĘ /Švenčionys/
17. PETRĄ PAULIUKEVIČIŲ /Strūnaitis/
18. VILHELMINĄ PUNDIENĘ /Vilnius/
19. TERESE PIVORIŪNAITĘ /Adučiškis/
20. DALIŲ RIBOKĄ /Utena/
21. BRONIŲ SAPLĮ /Kanada/
22. ODETA ALBINA STIMBURIENĘ /Australija/
23. VALDĄ STRIUŽĄ /Švenčionėliai/
24. VYTAUTA STUNŽENĄ /Švenčionys/
25. GENOVAITĘ DANGUTĘ ŠATKAUSKIENĘ /Utena/
26. VYTAUTA TAUTVAIŠĄ /Švenčionys/
27. STASĮ TUMENĄ /Švenčionys/
28. ZUZANĄ VILKAVICKAITĘ /Švenčionėliai/

Linkime sėkmės dirbujantis Lietuvos visuomenės ir nepriklausomos valstybės labui.

Lietuvos Sajūdžio tarybos pirmininkas *[Signature]*

Vilnius, 2001 11 12 d.

Kopija tikra

PRIEDAI

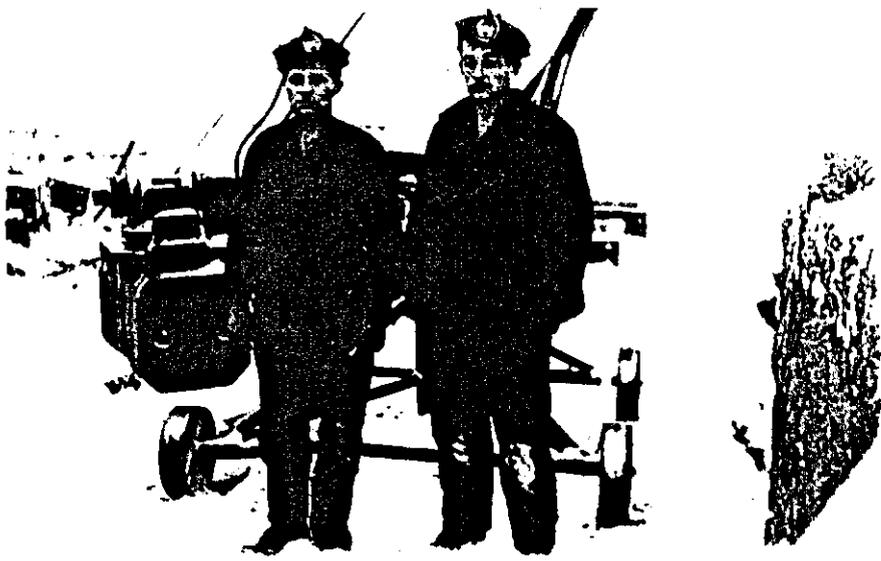
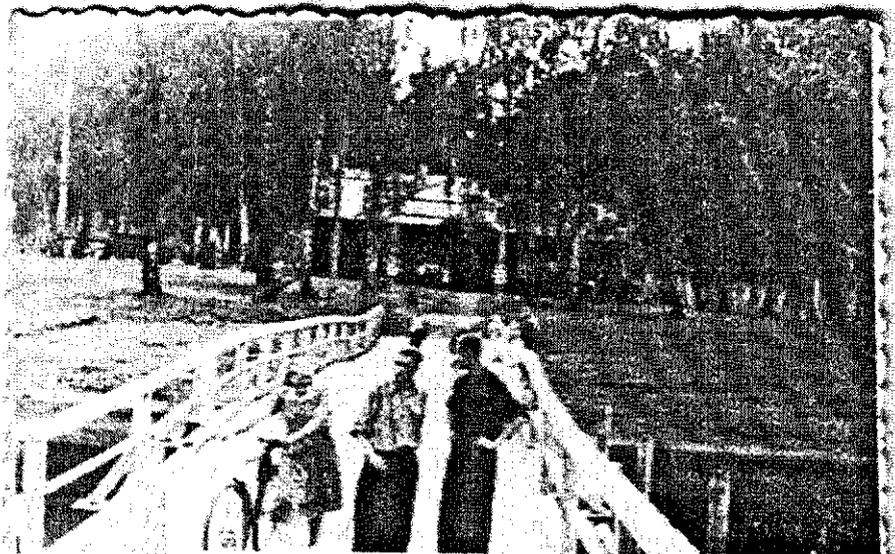
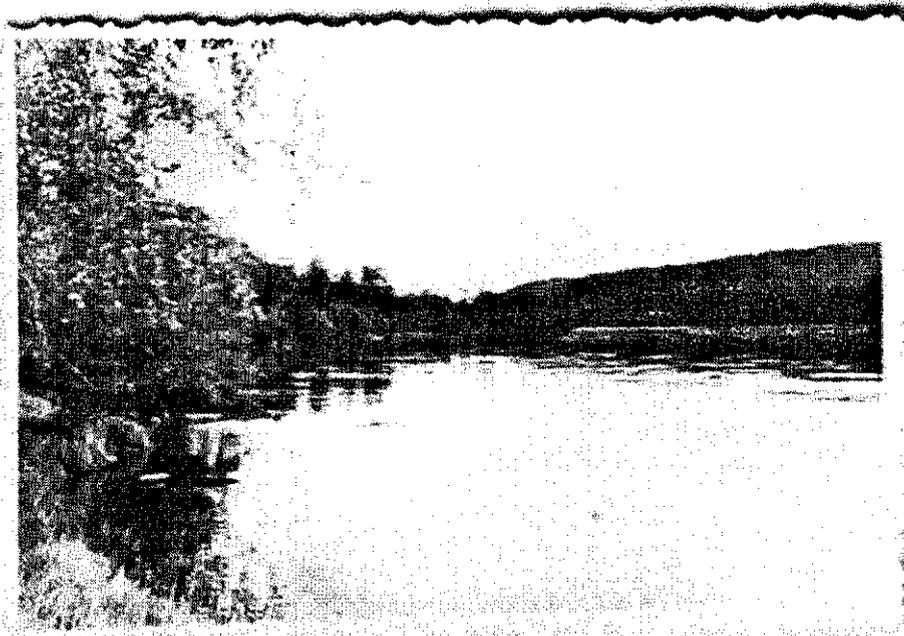

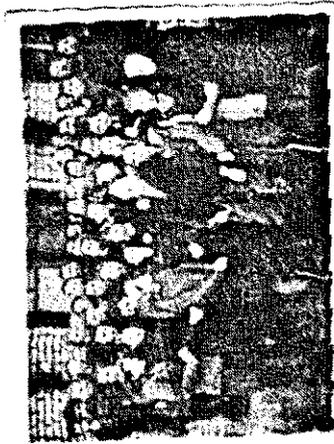
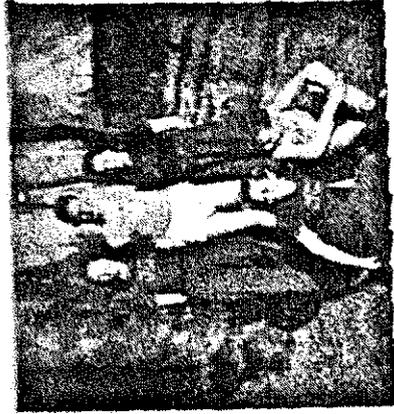
Foto M. S. S. P.

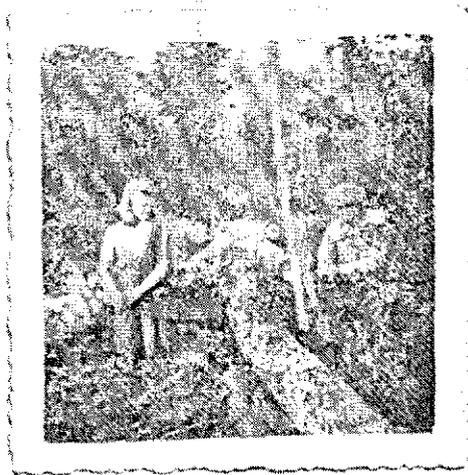

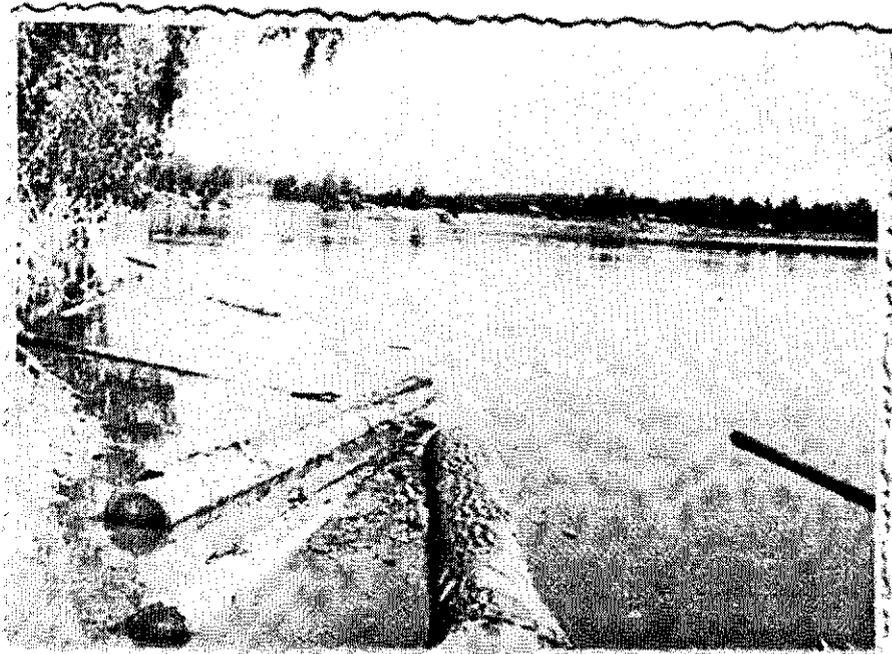

Mes visi – iš rudo motinėlės žemės molio
Minkyti ir lamdyti sūraus likimo...
Deginti ir grūdinti...
Sielos nepraradę,
Draugo neišdavę,
Tik save kaip duoną išdaline...

Vytautas Aleksandravičius

STRAIPSNIAI SPAUDOJE

Director of the Lithuanian Center of Exhibitions "Litexpo".
D.a.: Laisvės pr. 5, 2600 Vilnius; tel. 45400. N.a.: Gedimino pr. 50/2-1, 2001 Vilnius; tel. 617836.
Reklama→800

TARVYDAS JONAS (g.1948 06 01), *Klaipėdos apskritys centrinio pašto direktorius*.
M: 1955-1966 mokėsi Tryškių (Telšių raj.) vid. m-kloje, 1970-1972 - Vilniaus politechnikume, 1974-1980 studijavo KPI.

P: 1966-1972 - Tryškių (Telšių raj.) pašto laiškininkas, telefonistas, pašto operatorius, 1972-1978 - Klaipėdos raj. ryšių mazgo viršininko pav., 1978-1993 - Klaipėdos centr. pašto viršininko pav., nuo 1993 - direktorius.
H: Sodininkystė, staliaus darbai.
Director of the Klaipėda District Central Post-office.
D.a.: Liepų 16, 5800 Klaipėda; tel. 213730.

TARVYDAS VYTAUTAS VLADISLOVAS (g.1936 01 19), *habil. agrarinių m. dr., Lietuvos gyvulininkystės instituto skyriaus vedėjas, tarybos pirmininkas*. Žmona Elena.

M: 1943-1946 mokėsi Abramiško pr. m-kloje, 1946-1950 - Vyžuonų 7-metėje m-kloje, 1950-1952 - Svėdasų vid. m-kloje, 1952-1954 - Raudonės vid. m-kloje, 1955-1960 studijavo LVA, 1963-1966 - Liet. gyvulininkystės i-to aspirantas.
P: 1954-1955 - Raudonės malūno laborantas, 1966-1976 - Liet. gyvulininkystės i-to vyr. moksl. bendr., nuo 1976 - Galvijininkystės sk. ir galvijų šėrimo sektoriaus vedėjas.

F: 1993 - profesorius, 1994 - Liet. MA narys eks-pertas. Spaudoje paskelbti 142 mokslo darbai ž.ū., gyvulių fiziologijos, mitybos, pašarų g-bos klausimais. Gimė Linsko k. Utenos apskr. ūkininkų šeimoje.
H: Vandens sportas, šeimyninis turizmas po Lietuvą.
D.H., *Chairman of the Council, Head of a Department of the Lithuanian Cattle-breeding Institute*.
D.a.: R.Žebenkos 12, 5125 Baisogala, Radviliškio raj.; tel. 55889. N.a.: Maironio 1-4, Baisogala, 5125 Radviliškio r.; tel. 55817.

TARVYDIENĖ GALINYTĖ ZITA (g.1948 01 01), *edukologijos dr., doc., VPU Prancūzų filologijos ir metodikos katedros vedėja, Lietuvos prancūzų kalbos mokytojų asociacijos vicepirmininkė, Lietuvos ir Prancūzijos tarybos narė*. Vyras Aloyzas, dukterė Loretė (g.1978).

M: 1966 baigė Utenos 2-ąją vid. m-klą, 1970 studijavo VPI, 1986 - VU aspirantė.
P: 1970-1973 - Lentvario 1-osios vid. m-klos mokyt., 1973-1975 - Vilniaus 25-osios PTM dėst., nuo 1975 - VPI (VPU) k-dros dėst.

F: Prancūzų k. vadovėlio, skirto nekalbinių fakultetų studentams, autorė.
H: Istorinių knygų apie Lietuvą skaitymas, stalo serviravimas, svečių priėmimas.
Doctor of *Educology*, Associate professor, Head of the French Philology and Methods Department of VPU. Vice Chairman of the Lithuanian-French Language Teachers Association, Member of the Council of the Lithuanian-French Association.

D.a.: VPU, Studentų 39, 2034 Vilnius; tel. 738345.
N.a.: Pagiriai 17-13, 4017 Vilniaus raj.; tel. 567234.

TAŠKINAS JEFIMIJS (g.1938 03 24), *fleitininkas, M.K.Čiurlionio menų gimnazijos fleitos mokytojas ekspertas*. Žmona Loretė, dukterė Ieva (g.1988).

M: 1953-1957 mokėsi Vilniaus J.Tallat-Kelpšos muz. m-kloje, 1957-1962 studijavo LVK.
P: 1958-1961 - Vilniaus centr. kultūros ir poilsio parko pučiamųjų orkestro artistas, 1961-1972 - Liet. valst. filharmonijos simfoninio orkestro artistas-koncertmeisteris, nuo 1962 - Vilniaus M.K.Čiurlionio menų gimnazijos mokytojas.

F: Nusipelnęs liaudies švietimo darbuotojas (1990). Parengti mokiniai 29 kartus tapo Resp. jaunųjų atlikėjų konkursų laureatais (1967-1995).

H: Kalnų slidinėjimas.
Teacher-expert of Music of the M.K.Čiurlionis Gymnasium of Arts.

D.a.: T.Kosciuškos 11, 2600 Vilnius; tel. 227117. N.a.: Architektų 194-80, Vilnius; tel. 443112.

TAŠLINSKIS EDUARDAS, *LR Prezidento reikalų valdytojas*.
Manager of Affairs of the President of the Republic of Lithuania.

D.a.: LR Prezidentūra, Gedimino pr. 53, 2026 Vilnius.

TATARŪNIENĖ VĖRA, *Pasaulio Lietuvių bendruomenės Brazilijos krašto valdybos pirmininkė*.
Chairwoman of the Brazil Land Board of the World Lithuanians Community.

D.a.: Rua Inacio No 671, 03142-001, San Paulo, Brasil.

TAUJANSKAITĖ ELENA, *skulptorė*.
Sculptress.

N.a.: Taikos 10-49, 2017 Vilnius; tel. 421558.

TAUJANSKAS VIDMANTAS, *UAB "Robertina" direktorius*.

Director of the Joint-stock Company "Robertina".
D.a.: Basanavičiaus 101a, 5402 Šiauliai.

TAURANTAS AURIMAS (g.1956 02 07), *LR Nepaprastasis ir įgaliojamas ambasadorius Nuolatinėje atstovybėje prie Europos Tarybos Strasbūre, Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo akto signataras*. Žmona Gražina, dukterys - Aistė (g.1980) ir Giedrė (g.1985).

M: 1974-1979 studijavo KPI (taikomiosios matematikos spec.).

P: 1979-1990 - Kauno radijo matavimų technikos MTI inž., vad. inž., 1990-1992 - LR AT deputatas, 1992-1993 - Susisiekimo m-jos Tarptautinių santykių d-to dir., 1993-1994 - LR laikinasis reikalų patikėtinis Nuolatinėje atstovybėje prie ET, nuo 1994 - ambasadorius Strasbūre.

F: Dirbant LR AT, du kartus išrinktas AT seniūnu, buvo Valstybės atkūrimo ir konstitucijos komisijos pirmininkas, Laikinosios komisijos Konstitucijos projektui parengti narys, LR AT delegacijos Baltijos tarptarparlamentinėje asamblėjoje vadovas, šios Asamblėjos prezidento pirmininkas.

H: Lietuvių folkloras, burlenčių sportas.
Embassador Extraordinary Plenipotentiary of the Republic of Lithuania at the Permanent Embassy by the European Union in Strasbourg. Signer of the Statement of the Restoration of Independence of Lithuania.

D.a.: Representation Permanente de la Lituanie aupres du Conseil de l'Europe, 25, quai Zorn, 67000 Strasbourg, France; tel. (33)88361384.

TAURAS ALGIMANTAS POVILAS (g.1933 10 30), *LR Seimo Sveikatos, socialinių reikalų ir darbo komiteto narys, LDDP narys*. Žmona Elena (g.1936), sūnus Rimantas (g.1964), dukterė Jolita (g.1969).

M: 1943-1946 mokėsi Segailių (Biržų raj.) pr. m-kloje, 1946-1954 - Biržų 1-ojoje vid. m-kloje, 1957-1960 - Kauno politechnikume, 1961-1967 studijavo KPI.

P: 1960-1964 - mokyt., 1964-1967 m-klos dir. pav., 1967-1992 - m-klos direktorius.
H: Sveika gyvensena.

Member of the Health, Social Affairs and Employment Committee of the Seimas of the Republic of Lithuania, Member of the Lithuanian Labour Democratic Party.

D.a.: Gedimino 53, 2026 Vilnius; tel. 618793. N.a.: Turmiškių 21-5, 2016 Vilnius; tel. 764964.

TAURAS ANTANAS (g.1943 07 20), *AB "Klaipėdos mediena" generalinis direktorius*. Žmona Aldutė (g.1944), sūnus Dainius (g.1970), dukterė Gitana (g.1975).

M: 1959-1964 studijavo KPI, 1979-1984 - VU Ekonomikos fakultete.

P: 1964, 1967-1968 - Tauragės baldų f-ko "Taurus" gamybos meistras, 1964-1967 tamavo SA, 1968-1974 - "Tauro" f-ko direktoriaus pav., 1974-1981 - Ukmergės baldų k-to baldų cecho virš., 1981-1985 - šio kombinato direktoriaus pav., 1985-1987 - Baldų GS "Klaipėda" direktoriaus pav., nuo 1987 - AB "Klaipėdos mediena" gen. direktorius.

H: Poilsis gamtoje, žūklė, grybavimas.
General Director of the Joint-Stock Company "Klaipėdos mediena" ("Klaipėda Timber").
D.a.: Liepų 68, 5799 Klaipėda; tel. 12212, 19404.
N.a.: Kretingos 43-45, Klaipėda; tel. 98824.

TAURIENĖ ALDONA (g.1949 01 14), *Kaišiadorių raj. savivaldybės civilinės metrikacijos skyriaus vedėja, LDDP narė*. Vyras Algirdas Jonas, dukterė Jolita (g.1977).

M: 1956-1967 mokėsi Žiezmarių vid. m-kloje, 1968-1974 studijavo VU.

P: 1967-1972 - Kaišiadorių raj. vaikų bibliotekos bibliotekininkė, skaityklės ved., 1972-1975 - Kaišiadorių raj. kultūros skyriaus insp., 1975-1976 Kultūros namų vyr. metodininkė, 1976-1978 - VK instr., nuo 1978 - Kaišiadorių raj. civilinės metrikacijos skyriaus vedėja.
H: Knygų skaitymas, lietuviška estrada (ypač A.Raudonikio sukurtos dainos), televizijos žiūrėjimas.
Head of the Civil Registry Department of Kaišiadorys Region Government.

D.a.: Bažnyčios 4, Kaišiadorys; tel. 52595. N.a.: Gedimino 86-33, Kaišiadorys; tel. 53815.

TAURINSKAS ALGIRDAS (g.1941 09 15), *tapytojas, Lietuvos dailininkų sąjungos narys*. Žmona Birutė (g.1948), dukterys - Eglė (g.1964), Rasa (g.1979).

M: 1958-1961 mokėsi Kauno vid. dailės m-kloje, 1961-1967 studijavo VDI.

P: 1967-1971 - Elektrėnų VRE dail., 1971-1983 - Klaipėdos Vaikų dailės m-klos dėst., nuo 1983 - kūrinis darbuotojas.

F: Sąjunginių, respublikinių ir vietinių parodų dalyvis (nuo 1966), apdovanotas keliomis premijomis. Daug darbų turi įsigiję Lietuvos kultūros fondai. Asmeninės kūrinii parodos surengtos Klaipėdoje (1974, 1980, 1982), Vilniuje (1972, 1980), jubiliejinės - Klaipėdoje (1991), Utenoje (1994). Svarbesni kūriniai: "Žvejai" (1985), triptikas "Keltas" (1983), "Kulinarija" (1989), "Senas namas" (1978), "Alėja" (1968), Aktoriaus Pečiūros portretas (1973), "Senamiestis" (1974), Menotyrininko P.Smito portretas (1983), "Deganti palėtė" (1974), Aktoriaus V.Kancelerio portretas (1985), dailininko I.Pulmono portretas (1985), "Kalvio portretas" (1981), aktorių Narijauskaitės ir Gražio portretai (1987-1988). Apdovanotas "Kultūros barų" premija Kaune (1972).

H: Skambinimas gitara, grybavimas.
Artist-painter. Member of Lithuanian Artists Society. Author of many landscapes, artists portraits, participant of exhibitions.
N.a.: Naikupės 14-28, Klaipėda; tel. 236402.

TAUTKEVIČIUS JURGIS, *Šakių raj. apylinkės teismo teisėjas*.

Judge of the Šakiai Region District Court.
D.a.: Bažnyčios 6, Šakiai.

TAUKUS ALVYDAS (g.1954 01 02), *BTM biuro direktorius ir Popcentro prezidentas*. Žmona Stasė, sūnus Raigardas, dukterė Indrė.

M: baigė Siluvos vid. m-klą ir VU.
P: Dirbo Raseinių profesinės m-klos mokyt., "Rondo" ansamblio vad., "Pop centro" vad.

F: Kultūros ir meno žymūnas. Keleto dainų autorius. Su ansambliu "Rondo" - daugelio konkursų bei plebiscitų laureatas.

H: Darbas.
Director of BTM office, President of Pop Center. Author of several songs, won prizes in many competitions with group "Rondo".
D.a.: V.Putvinskio 34-1, 3000 Kaunas; tel. 223537.

TAUTVAIŠAITĖ LAIMA (g.1950 08 19), *Lietuvos valstybės istorijos archyvo direktorė*.

M: 1968 baigė Vilniaus 31-ąją vid. m-klą, 1973 - VU Istorijos f-tą (istorijos spec.).

P: Nuo 1973 - Liet. valstybės istorijos archyvo darbuot., nuo 1992 - Archyvo direktorė.
Director of the Archives of History of the Lithuanian State.
D.a.: Gerosios Vilties 10, 2015 Vilnius; tel. 667482.

TAUTVAIŠAS VYTAUTAS (g.1928 05 19), *Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionių skyriaus pirmininkas*. Žmona Irena, dukterė Dalia (g.1965).

M: 1936-1940 mokėsi Dvelaičių pr. m-kloje, 1940-1948 - Joniško g-joje, 1963-1966 - Pakruojo vak. vid. m-kloje, 1966-1970 - Kauno politechnikume.

P: 1949-1951 - Evdokimovo (Irkutsko sr.) miškų paruošų krovėjas, 1951-1956 - Vorkutos anglių kasyklos darb., 1956-1959 - Tulūno elektrikas, vairuotojas, 1959-1968 - Pakruojo tarpkolūkinės rajkoopsąjungos gate-ristas, vairuotojas, 1968-1991 - Švenčionių Lietzė-muktechnikos sk. inž. komplektuotojas.

F: Su šeima ištremtas į Tulūno raj. (1949), suimtas kaip politinis nusikaltėlis (1951). Kalėjo Irkutsko ka- lėjime, po teismo išvežtas į Vorkutos anglių kasyklas. Reabilituotas (1956) grįžo į ankstesnę tremties vietą, vėliau vėl buvo įtrauktas į tremtinių sąrašus. Į Lietuvą grįžo 1959.

H: Namų ūkio darbai.
Chairman of the Švenčionys Department of the Lithuanian Political Prisoners and Deportees Society.
N.a.: Miško skg. 2, 4730 Švenčionys; tel. 52586.

TEBELŠKIS POVILAS (g.1950 05 23), *Lietuvos kultūros paveldo mokslinio centro ūkiskaitos organizatorius*. Žmona Aurelija, sūnus - Gintautas (g.1980), Mindaugas (g.1985), dukterė Dovilė (g.1981).

M: 1957-1968 mokėsi Subačiaus (Kupiškio raj.) vid. m-kloje, 1968-1973 studijavo VU Istorijos f-te (istorijos spec.).

P: 1975-1981 - Vilniaus kultūros paminklų apsaugos inspekcijos istorikas-archeologas, 1981-1990 - Kultūros m-jos mokslinės metodinės kultūros paminklų apsaugos tarybos pirm. pav., nuo 1990 - Liet. kultūros paveldo mokslinio centro ūkiskaitos organizatorius.

F: Dalyvavo rengiant normatyvinius, metodinius kul- tūros paminklų apsaugos dokumentus. Šia tema pas- kelbė straipsnių spaudoje. Tyrinėjo archeologijos pa-

Kas yra kas Lietuvoje 95/96 Kaunas, 95.
Neolitas

Birželio juodoji naktis

Vytautas TAUTVAIŠAS,
LPKTS Švenčionių
skyrilauš pirmininkas

Šiandien minime vieną skaudžiausių ir reikšmingiausių įvykių lietuvių tautos gyvenime – tremimų į šiaurinius Rusijos rajonus, 62-ąsias metines.

Lietuvių tauta nuo seno gyveno Europos kelių kryžkelėje, šalia stiprių, didelių ir karingų valstybių. Jos tarpusavyje dažnai kariavo dėl žemių ir turtų, o Lietuva nenorom atsidurdavo jų interesų zonoje. Mažai kultūringai tautai teko iškęsti ne vieną okupaciją ir išgyventi didelių vargų bei patirti skaudžių nelaimių. Tokia situacija žmones užgrūdino, išmokė tyliai saugoti savo tautiškumą, kultūrą ir religiją. Didžiausios stiprybės lietuviai sėmėsi iš gimtosios žemės ir protėvių kultūrinio palikimo.

1940 metų birželio 15 dieną įvesta Rusijos kariuomenė atėjo kaip išvaduojoja, skelbdama visų tautų lygybę, draugišką pagalbą ir tarpusavio bendradarbiavimą. Kai kurie net džiaugėsi, tikėdami, kad dabar prasidės geresnis gyvenimas paprastam žmogui. Ir, iš tiesų, kas galėjo numatyti tokį okupanto žiaurumą ir sukumą? Atiduodami valdžią į proletariato rankas, jie visiškai ją uzurpavo, įvedė savo tvarką, nesiskaitydami su vietinių gyventojų nuomone ir juos niekindami. Bet ką jiems reikė paprasti žmonės, jeigu tuo metu faktinis Lietuvos tvarkytojas buvo Maskvos statytinis Pozniakovas, o Prezidentas, ar, vėliau, Aukščiausios tarybos pirmininkas Justas Paleckis – ne daugiau, kaip marionetė. Žinoma, daug prisidėjo prie tautos naikinimo ir aktyviausi Pozniakovo padėjėjai – lietuviai, Saugumo departamento direktorius bei LKP sekretorius Antanas Sniečkus ir Vidaus reikalų ministras Mečislovas Gedvilas.

Visa bolševikų partijos istorija nuo pat 1917 metų revoliucijos laimėjimo persunkta mažų tautų pavergimo ir jų naikinimo dvasia. Skelbdami tautų apsisprendimo laisvę, jie

faktiškai griovė nusistovėjusį gyvenimą, naikino tautas vardan "šviesios socializmo ateities". Tam buvo sukurti ir teoriniai pagrindai – V.Lenino ir J.Stalino veikaluose tautiniais klausimais aiškiai matosi, kad didieji bolševikų teoretikai tautų, kaip tokių, egzistencijos nepripažįsta ir jų tautinę sąmonę stengiasi sunaikinti.

Naujesiems okupantams buvo aišku, kad lietuvių tautinis susipratimas ir nepriklausomo gyvenimo metu pasiekti laimėjimai yra didžiausios kliūtys Lietuvai sovietizuoti. Tautos, nors ir mažos, nesukiši į kalėjimą ir greitai laiku neišžudysi. Štai ir buvo griebtasi išmėgintų priemonių – ją išblaškyti po mažai gyvenamus SSSR plotus. Dar 1940 metų liepą Liaudies vyriausybės galva Justas Paleckis vienam savo pažįstamam yra prasitaręs, kad ant plauko kabo nutarimas 50 tūkstančių lietuvių inteligentų ištremti į SSSR gilumą.

Šią akciją jie ir pradėjo vykdyti 1941 metų birželio 14 dieną. Kaip matome, jai buvo ruošiamasi visus metus. Lietuvos bolševikinei vyriausybei svarbiausias uždavinys buvo išaiškinti ir suregistruoti "antisovietinį ir socialiai svetimą Lietuvos elementą". Tas darbas buvo pavestas agentūroms, kurių buvo pristeigta tūkstančiai. Vieni agentai buvo verbuojami už pinigus, kiti smurtu verčiami įdavinėti savo draugus ir pažįstamus.

Iš 1941 m. birželio mėn. 7 dieną sudarytos suvestinės matosi, kad į išvežamųjų sąrašus daugiausiai pateko Šaulių ir kitų tautiškų organizacijų nariai – tai yra, pats pavojingiausias, kontrrevoliucinis elementas.

1941 m. birželio 14 dienos ankstų rytą visoje Lietuvoje pasirodė sunkvežimiai su enkavedistais ir vietiniais komunistais. Prasidėjo taip dažnai Saugumo organų minima "garsioji okupacija", kurios amžiais lietuviai nepamirš.

Noriu plačiau pakalbėti apie šią pirmąją, pačią baisiausią, Lietuvos gyventojų depor-

taciją, tuo labiau, kad pasisekė rasti medžiagos, parašytos gyvų šių įvykių dalyvių. Ir ne po daugelio metų, o tada, kai visa tai vyko Lietuvoje. Šis vežimas baisiausias buvo ir todėl, kad žmonės to visiškai nesitikėjo, net negalėjo įsivaizduoti, kad Europoje, dvidešimtame amžiuje, su jais gali būti elgiamasi kaip su gyvuliais, nepaisant jokių žmogaus teisių ar paprasčiausių žmogiško normų. Bolševikų saugumo organai savo slaptuose aplinkraščiuose smulkmeniškai nusako, kaip turi būti aprūpinti jų operatyviniai darbuotojai, bet nė žodeliu neužsiminama, kaip tie darbuotojai turi elgtis, kad išvežamieji mažiau kentėtų ar galėtų pakelti kančias. Deportacijų vykdytojai niekino išvežamus žmones ir veikė nesivadovaudami net elementariais humaniškumo dėsniais.

Graudžios scenos buvo išvežamuosius suimti, bet dar baisiau buvo, juos pakraunant į gyvulinius vagonus. Čia vyrai buvo atskiriami nuo žmonių, vaikai nuo tėvų. Liūdna buvo skirtis su mylimais žmonėmis. Bolševikinis smurtas pasiekė savo aukščiausią laipsnį. Prekinių vagonų langai buvo užkalti, paliekant viršuje mažą plyšelį. Nors instrukcijoje buvo numatyta, kad vagonuose turi būti po 25 žmones, tačiau to niekas nepaisė ir į daugelį vagonų buvo sugrūsta po 50-60 žmonių.

Svarbus tremtinių surinkimo punktas buvo Švenčionių geležinkelio stotis. Archyviniai dokumentai rodo, kad 1941 m. birželio 16 dieną iš Švenčionių geležinkelio stoties į Naujosios Vilnios stotį išvežti 29 tremtinių vagonai. Visų jų paskyrimo vieta –

Altajaus kraštas, Barnaulas. Birželio 17 dieną išvyko du sąstatai: vienas jų – iš 31, kitas – iš 32 vagonų. Jų galutinės stotys – Makatas, Starobielskas, Novosibirskas, Medvežja Gora ir kitos vietovės. Žinomi visų sąstatų vagonų numeriai. Per Švenčionėlius buvo tremiami žmonės iš aplinkinių rajonų ir tolimesnių Aukštaitijos vietų.

Ešelonų viršininkams, lydintiems suimtuosius iš Pabaltijo, buvo išleista speciali instrukcija. Paminėsiu kai kuriuos punktus: suimtieji buvo skirstomi į dvi grupes – grupę "A" ir grupę "B". Pagal šias grupes ir buvo formuojami atskiri ešelonai. Į grupę "A" įtraukiami šeimų galvos ir ji lydima tais pačiais pagrindais, kaip ir suimtieji, pagal NKVD statusą. Konvojus iš 65 žmonių. Į grupę "B" patenka kiti šeimos nariai, NKVD nurodymu. Grupę "B" lydi konvojus iš 30 žmonių. Šią grupę

ešlono viršininkas priima iš vietos organų priežiūros, nevykdydamas jų asmens kratos ir neperžiūrdamas daiktų. Grupę "A" susodinant į vagonus, jos narius iškrato NKGB. Instrukcija buvo ne viena ir visose išvežamiems taikomi nuostatai buvo labai

Nukelta [3 psl.]

Birželio juodoji naktis

Atkelta iš 2 psl.

žiaurūs.

Dėl prasidėjusio karo bolševikai lietuvių išvežimą turėjo nutraukti. Išlikę Saugumo organų dokumentai (išvežamųjų lietuvių sąrašai) liudija, kad šiuo pirmuoju vežimu jie nebūtų pasitenkinę. Po jo turėjo sekti kiti. Sprendžiant iš bolševikų Saugumo organų instrukcijų "antisovietiniam elementui" registruoti ir palikti antrajam išvežimui numatytų asmenų sąrašų galima spręsti, kad bolševikai iš Lietuvos buvo pasirošę išvežti apie 75 proc. jos gyventojų.

Viską pakeitė karas. Netgi ne visi suformuoti ešelonai pasiekė savo tikslą. Štai ką pasakojo 1941 metų tremtinė iš Utenos rajono Stasė Palevičiūtė 1941 metų rugpjūčio mėnesį: birželio mėnesį ją suėmė ir nuvežė į Uteną. Iš Utenos siauruku vežė į Švenčionėlius, kuriuos pasiekė kitą dieną. Čia vyrus atskyrė nuo moterų, o moteris nuo vaikų ir visus, sugrūdę į prekinis vagonus, vežė iki Naujosios Vilnios. Ten atidarė vagonus. Moterys manė, kad duos vandens ir maisto. Tačiau į vagonus atėję čekistai liepė moterims nusirengti drabužius ir apvilkti tuo, ką jie atnešė. O atnešę buvo iš kažkokio zuperinio maišo pasiūtus pilkus, nešvarius marškinius ir sijonus. Iš moterų atėmė visus daiktus ir jos liko taip, kaip jas čekistai apvilko. Kur jos bus vežamos, niekas nežinojo. Vagone buvo tamsu. Pradėjus kuriame nors vagone kam nors šaukti, lauke esantys čekistai liepdavo nutilti. Jei balsai ne nutildavo, čekistai šaudydavo į uždarytus vagonus. Dėl to ne vienas buvo sužeistas ir nušautas. Kiek vežė ir kaip toli vežė, pasakotoja nežino. Ji ir kitos moterys buvo praradusios nuovoką. Tik prisimena, kad lyg per sapną išgirdo ne rusiškos kalbos garsus. Atsidarė vagono durys. Prisimena, kad buvo nešama, kad vokiškai ją kalbino užuojautos kupinas balsas, kad jai davė atsigerinti vandens, vėliau – vaistų. Visiškai atsipeikėjo jau Vilniaus ligoninėje. Vilniuje ji buvo aprenpta žmoniškais drabužiais. Kiek moterų išliko gyvų iš tame vagone buvusių tremtinių ir kaip jos papuolė pas vokiečius – pasakotoja nežinojo.

Karo eiga ir jo baigtis buvo visiškai neaiški. Tremiami žmonės tikėjosi, kad vokiečiai juos išgelbės. Bet viskas baigėsi tuo, kad Tarybų Sąjunga karą laimėjo ir Lietuvos okupacija buvo tęsiama dar beveik 50 metų. To, ko nespėjo bolševikai įvykdyti prieš karą, jie nepamiršo. Pokarinis laikotarpis Lietuvai buvo nė kiek ne lengvesnis. Prasidėjus nacionalinio pasipriešinimo judėjimui ir kolektyvizacijai, atsirado naujų priežasčių skelbti paprastus Lietuvos žmones liau-

dies priešais ir tremti juos kuoliau nuo tėvynės. Dar daug ešelonų dundėjo į Rytus. Ir 1948, ir 1949 metais, iki pat Stalino mirties vyko didesni ar mažesni trėmimai. Tačiau ši baisi nelaimė jau žmones ne taip labai priblokšdavo. Jie buvo šiek tiek morališkai tam pasirošę, o ir vežimo bei gyvenimo Sibire sąlygos buvo šiek tiek pasikeitusios.

Tai skaudi ir gyva mūsų tautos istorija. Gyva ji tol, kol mes gyvename ir viską prisimename. Apie tremtis ir lagerius jau nemažai parašyta. Deja, ne viskas. Kiek daug buvusių lagerio kalinių, tremtinių dar bijo ištarti tiesos žodžius. Žmonėse gyva baimė, kad vėl teks pakartoti tą sunkų Golgotos kelią. Jie bijo pareikalauti to, kas jiems priklauso, bijo net užsiminti apie praradimus. O kaip nebijoti, jeigu iš televizijos ekranų ir spaudos puslapių į juos žvelgia tie patys „komunistinio rojaus“ vadovų veidai, ty, kurie šlovino tą sistemą ir trėmimų organizatorius. Jie ir dabar valdžioje ir kuria potvarkius, kurie atveria duris politinei savivalei. Tie buvę ir tebesantys didieji neužiima tokiomis skrupulais, kaip atgaila. Jie ir vėl valdo.

Oficialiai birželio 14-tą vadiname Gedulo ir vilties diena. Viltis gimė dar, palyginti, neseniai – tik 1988 m. birželio 3 d., kartu su Sąjūdžiu. Nuo tos dienos praėjus beveik penkiolikai metų, mūsų gyvenime dar stipriai jaučiamos senosios sovietinės tradicijos. Labai gaila, bet nukentėjusiųjų veiksmuose dar daug nusilenkimo ir beribių nuolaidų neteisybei ir egoizmui. Tokia pozicija gal ir gali atnešti ramybę ar mirtiną tylą, bet niekada ne-

atneš tikrosios laimės ir laisvės paprastiesiems paprastiesiems žmonėms. Tikrai, kad Lietuva iš šiandieninės balos kelsis, ateis žmogus prie žmogaus, kad išgirstų vienas kitą, kad išgirstų mus jaunimas, kuris, ačiū Dievui nepatyrė šios siaubos, bet tai nereikia, kad jis neturi apie tai žinoti. Tik tas jaunimas, kuris

didžiuosis tautos pracitimi, sugebės sukurti jos šviesią ateitį. Povilas Šernas "Senelio pasakoje", spausdintoje šių metų „Lietuvos Aido“ 123 numeryje, gražiai suformulavo kartų patirties ir tautos patriotinės dvasios tęstinumo idėją:

Jau laisva Lietuva!

Bet ar bus ji laisva?

Ar norės už ją grumtis jos sūnūs?

Aš, seneli, tikrai!

Aš ir mano draugas –

Algis, Vytautas, Kęstas, Šarūnas!

Minėdami Gedulo ir vilties dieną, nulenkiame galvas tūkstančių Lietuvos žmonių palaikams šiaurėje ir Sibire, ant kurių pastatyti miestai, geležinkeliai, užaugo miškai. Pagerbkime bevardžius jau išnykusius kapus ir kryžius. Ten dalelė Lietuvos. Žiauri mūsų tautos naikinimo lemė. Plėšomų gyvenimų šaukimas, represijų šurpas liks tautos atminty amžiams. Tik atskraty kime pagaliau likusių vergystės ir baimės kompleksų. Prabilškime visu balsu. Mes - žmonės, nereikia mūsų žeminti, mulkinti, apiplėšti. Mes pasiliekame viltį. Tepadeda mums Dievas.

Š.m. rugpjūčio mėn. 2 d. Ariogaloje vyks XIII tradicinis ir II-asis Tarptautinis sąskrydis "Laisvės ugnis - ateltes kartoms".

Norinčius vykti autobusu, prašome iš anksto užsiregistruoti:

Švenčionėliuose - Zuzana Vilkovickaitė, tel. 32481

Švenčionyse - Vytautas Tautvaldas, tel. 52586

Registruotis iki liepos mėn. 27 dienos.

Be kaltės kalti

Vytautas TAUTVAIŠAS

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionių skyriaus pirmininkas

1948 metų vasario 2 d. SSRS Ministrų taryba Maskvoje priėmė nutarimą, kuriame suformuluota akcija romantišku pavadinimu "Vesna". Ji reiškė, kad prasideda nauja didžiulio masto represijų banga. 1948 metų gegužės 22 dieną į Rusijos gilumą buvo išvežta apie 12 tūkstančių lietuvių šeimų, t.y. apie 40 tūkstančių vaikų, moterų, senelių ir vyrų. Priimtuose Lietuvos SSR Ministrų tarybos ir Lietuvos komunistų partijos centro komiteto dokumentuose buvo pažymėta, kad išskeldinamos specialiai apgyvendinti Rusijos gilumoje banditų ir nacionalistų šeimos. Tai tikrai labai pavojingi "nusi-kaltėliai". Trečdalių sudarė vaikai iki 16 metų. Specialiai apgyvendinti žmonės pateko į tokias sąlygas, kad kas dešimtas ištremtasis mirė nuo bado, šalčio ir ligų Sibiro platybėse.

Ir kaip žmonės galėjo išgyventi, jeigu jais niekas net neketino pasirūpinti? Atplėšti nuo savo namų, be pragyvenimo šaltinių, be

maisto ir drabužių tremtiniai buvo paliekami MVD specialiųjų komendantūrų bei vietinių vadovų visiškai savivalei. XX amžiaus viduryje Sibiro kirtavietėms, aukso, anglių kasykloms ir statyboms jie buvo užsakomi kaip vergai. Milžiniškų pramonės susivienijimų direktoriai planuodavo kiek ir kur reikės darbo jėgos, o MVD pasirūpindavo, kad šios paraiškos būtų patenkintos. Daugelyje vietų, kurios dirbtinai buvo priskiriamos žemės ūkio rajonams, vaikams ir seneliams neskirdavo jokio normuoto maisto. Ne geresnė buvo ir dirbančiųjų padėtis. Jie turėjo išlaikyti šeimas. Kadangi gaudavo labai menką darbo užmokestį, kurio niekaip nepakakdavo išsimaitinti, žmonės sirgo ir mirė. Vietiniai valdininkai apsiribodavo baisių faktų konstatavimu. Jiems kėlė rūpestį, kad dėl sunkių buitinių sąlygų gresia visiškas tremtinių nedarbingumas ir mirtingumas.

Ši žiauri žmonių naikinimo mašina sukosi ne be tikslo. 1948 metai - tai pokario

laikotarpis, kada karą laimėjusi Sovietų Sąjunga siekė įtvirtinti okupacijos režimus visose Pabaltijo respublikose. Buvusių savarankiškų valstybių gyventojai negalėjo susitaikyti su beteise padėtimi. Lietuvoje plėtėsi partizaninis judėjimas. Ši kova neturi analogų pasaulio istorijoje: niekieno iš šalies neremiamas ir nepalaikomas, maža tauta beveik dešimtį metų organizuotai priešinosi gėdingai totalitarinei valstybei. Negalėdami jų įveikti ginkluotoje kovoje, okupantai siekė pakirsti šaknis, naikinti juos remiančius gyventojus. Didžiulis ištremtųjų skaičius byloja, kokia didelė buvo atėjūnų baimė ir nepasitūkėjimas Lietuvos gyventojais.

Pabaltijo ir Vakarų Ukrainos tremtiniai buvo pripažinti ypač pavojingais. Jau 1954 metais Maskva ėmėsi priemonių panaikinti dalį apribojimų, taikomų tremtiniais. Deja, lietuvių tai nepalietė. Jie buvo laikomi griežto režimo tremtyje iki pat 1958 metų. Sovietiniai vadai Maskvoje ir čia, Lietuvoje, gerai suprato, kad grįžę tremtiniai gėdins antisovietines nuotaikas. Ir tremtinių grįžimas buvo visą laiką stabdomas. Apribojimai gaunant darbą ar prisiregistruojant gyvenamoje

vietovėje Lietuvoje buvo didesni negu kaimyninėse respublikose. Buvo siekiama žmones išlaikyti, susilpninti, žeminti sunkia buičimi ir aiškia diskriminacija.

Laikas užgydo žaizdas ir numalšina skausmo aštrumą, bet žmogaus sąmonėje lieka susiformavusi ir aiški tėvynės meilės nuostata. Gal todėl, Sąjūdžiui pakvietus, taip aktyviai kilo visa tauta ir pasiekė savo valstybės nepriklausomybę.

Nuo Didžiosios tremties praėjo 50 metų. Pusė amžiaus sudėtingo ir sunkaus gyvenimo. Didelė dalis išgyvenusių tremtį lietuvių nesulaukė šviesios 1990 metų kovo 11-osios. Jiems amžina ramybė. O gyviesiems likimo lemta pasidžiaugti taip sunkiai iškovota laisve ir pagal galimybes dalyvauti nepriklausomos Lietuvos kūrime.

Mūsų rajone taip pat gyvena nemažai buvusių tremtinių. Didžioji jų dalis - per 200 žmonių - yra susitelkusi į Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionių skyrių. Net 55 žmonės yra perėję 1948 metų tremtį. Jiems ir visiems buvusiems represuotiems asmenims linkiu sveikatos ir gerų darbų mūsų mylimos Lietuvos labui.

“Bratka” skriaudžia švenčioniškius

Švenčioniškis Vytautas Tautvaišis kelis ketureilius siuntė į televiziją dviratininkų skelbiamam konkursui. Deja, nė vienas pasiųstų eilėraščių nebuvo perskaitytas televizijoje. Kompensuodami autoriui šią neteisybę, nors ir labai pavėluotai, skelbiame šiuos ketureilius:

*Koks gražus mažytis mūsų kraštas
Nuo savų ir svetimų kentėjęs.
Sniečkus būt garbingas vyras buvęs,
Jei nebūt su Maskva susidėjęs.*

***

*Koks gražus mažytis mūsų kraštas,
Dievas davė žemės ir vandens.
Išsparduosim svetimiems už grašius,
O lietuviai? - Marse gal gyvens...*

P.S. Nebūtinai Vytautui reikėjo skirti prizą - galėjo nors perskaityti šiuos ketureilius televizijos laidoje. Juk ir Švenčionių krašte buvo norinčių, kad “Bratka” būtų išrinktas prezidentu.

Labanoro giria Lietuvos partizaniniam judėjime buvo išskirtinė

Indrė GRUODIENĖ

Praeitą šeštadienį prie Labanoro bažnyčios suvažiuo neįprastai daug autobusų ir lengvųjų automobilių. Tačiau šv. Mišias už Vytauto apygardos Tigro rinktinės būrio žuvusius partizanus aukojo kunigas, buvęs Lietuvos kartuomenės kapelionas Alfonsas Bulota. Iš Vilniaus, Utenos, Panevėžio apskrčių suvažiaavę tą laiką liudininkai bei jų artimieji pradėjo žygi partizanų kovų takais.

Kaip sakė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) švenčių filialo pirmininkas Vytautas Tautvaišas, šio žygio tikslas buvo aplankyti Tigro rinktinės partizanų kovų žūties vietas. „Partizaninis judėjimas Lietuvoje jungė 9 apygardas. Vienoje jų, Vilniaus apygardoje, kuri apėmė Vilniaus, Utenos ir dalį Panevėžio apskrčių, veikė Tigro rinktinė. Jos teritorija buvo Labanoro giria, Adutiškio miškai. Labanoro giria Lietuvos partizaniniame

Su kuo valgomas

cukrus?

(LPKTS) švenčių filialui vadovaujantis Vytautas Tautvaišas į mišų krušą iš Pasvalio rajono atvyko daugiau nei prieš keturis dešimtmečius, žmonai Irenai gavus paskyrimą čia dirbti. Vytauto gyvenimas, kaip ir daugelio Sibiro tremtinių, vertas knygos. Tremtinį jis pateko kaip represuotų tėvų sūnus būdamas 20-ties. Iš kutske jaunuolis nenuleido rankų ir aktyviai dalyvavo politinėje veikloje. Sešių jaunuolių grupė buvo areštuota ir visi jos nariai, tame tarpe ir Vytautas su broliu, gavo 10 metų kalėjimo. Iš jų – penki metai lagerio Vorkutoje. Čia jis dirbo anglies kasykloje. Vėliau buvo grąžintas į Irkutsko sritį. „Sąlygos buvo baisios, tačiau prie visko priprantama. Juk jiems reikėjo anglies, reikiama reikėjo darbingų žmonių. Maistas buvo dalinamas „Katlais“. Jei-

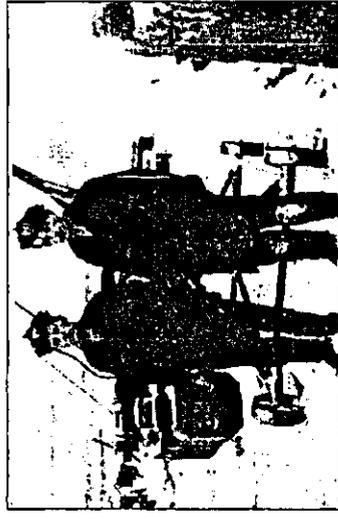
– buvę partizanai ir tremtiniai: Algis Babušis, Benediktas Cicėnas, Regina Bužinskienė, Jantina Jasulionienė, Verutė Charačdienė, Ona Jursėnienė. Juos lydėjo Kazimieras Griškevičius ir Boleslovo Ankėno sūnus Romas. Negalėjęs dėl sveikatos vykti drauge buvęs Tigro rinktinės partizanas Vytautas Matuska, perdavė žygio dalyviams raštiną sveikinimą.

Prisimenant partizanus buvo aplankyti Labanoro girioje esantys Kalnų srities, Kauno, Margio štabų bunkeriai, kautynių vietos, paminklai žuvusiems bei Papiškių kaime puskutiniojo Lietuvos partizano Antano Kraujalio žūties vieta. Žygis baigėsi Utenoje aplankant partizanų kancėjų kalnelį.

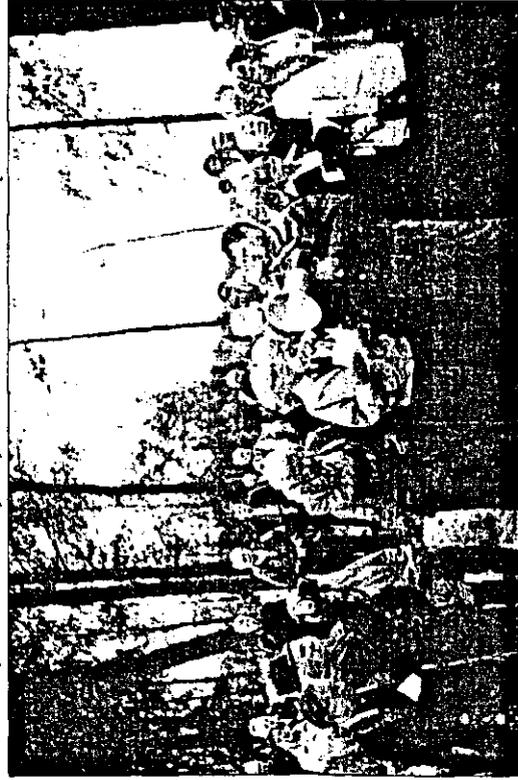

Kitais metais 80-meį švėsimas Vytautas Tautvaišas sakė, kad jo gyvenimo istorija verta knygos

damas ir dirbamas Švenčiuose, Vytautas ticsioginio „persekiojimo“ neįtuo, tačiau žmonos karjerai darbe jo praeitis itakos turėjo. Pats Vytautas visą laiką išdirbo inžinieriumi-komplektuotoju švenčių žėmės ūkio technikos skyriuje. Kai tapo viešai prieinami buvusių tremtinių archyvai, Vytautas sužinojo, kad jo byla 1972 m. iš Vilniaus buvo atvežta į švenčionis ir gulėjo ant tuometinio saugumo viršininko Nikolajevio stalo neapduikėjusi. „Aš buvau jų aktyvystje, bet buvau ramaus charakterio, niekur nesikišau, tai jie manęs ir nejudino“, – sakė Vytautas Tautvaišas, jau 14 metų vadovaujantis rajono politinių kalinių ir tremtinių sąjungai.

Vytautas Tautvaišas su kitų lietuvių Juozu Pratašiumi Vorkutos apvelies kasykloje. Sachta Nr. 7. „Vorkutugol“

„Praeities žaizdas užgydė laikas, bet randai vis skauda“

- Šie miesto seniūno J. Maciulevičiaus ištarti žodžiai buvo jaučiami viso birželio 14 d. renginio metu, skirto Gedulo ir Vilties dienai. O pagrindinį pranešimą, kurį spausdiname žemiau, perskaitė

Vytautas TAUTVAIŠAS,

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionių skyriaus pirmininkas

Vytautas Tautvaišas

Šiandien (birželio 14 d.) mums ypatinga diena. Tradiciškai susirinkome prie šio paminklinio akmens paminėti sunkaus mūsų tautos

išbandymo - tremties į Toliomosios Šiaurės rajonus pradžios. 1941 metų birželio 14-toji nubrėžė aiškią ribą, rodančią, kad prasidėjo žiauri ir negailėtinga Tėvynės okupacija, kad nuo šiol nei vienas nėra saugus, kad mūsų likimai tiesiogiai priklauso nuo okupantų malonės.

Nuo to laiko jau praėjo 64 metai. Keitėsi kartos ir mažai beliko tikrųjų šių įvykių liudininkų ir dalyvių. Bet tie kurie dar gyvename negalime būti pašaliniais stebėtojais, nes tik mes žino-

me tikrosios laisvės ir nepriklausomybės vertę ir žinome kainą, kurią sumokėjome savo tėvų ir artimųjų mirčių ir sveikatos sąskaita.

Apie ką šiandien galvoja buvęs partizanas, ryšininkas, rėmėjas, tremtinys ar politinis

Ir šv. Edvardo bažnyčios kieme buvo giedama visiems nukentėjusiems ir tapusiems okupacijos, trėmimų, represijų, įkalinimų ir genocido aukoms paminėti

Eisena artėja link atminimo akmens prie Švenčionėlių geležinkelio stoties, kur 1940 m. 3 val. nakties prasidėjo ilgas lietuvių tautos tragedijos kelias

kalinys, kas jam svarbu ir ką jis norėtų iš savo skaudžios patirties perduoti ateinan-

čioms kartoms? Manau, kad visiems labai svarbu išsaugoti

Nukelta | 2 psl.

Labiausiai jaudinantis momentas: tremtiniai uždega žvakes, deda gėles

„Praeities žaizdas užgydė laikas, bet randai vis skauda“

Atkelta iš 1 psl.

tūkstantmeis istorijos laiki-
kotiarpų 1940-1990 metai.
Tai valstybės žlugimo, oku-
pacijų brutaliumo, tautos ge-
nocido, trėmimų ir perse-
kiojimų metai. Tačiau tai ir
tautos pasipriešinimo,
laisvės kovų ir nepaklūsnu-
mo metai. Tuo pačiu, tai ir
nuolatinio tikėjimo nepri-
klausomybės akūrimu, tau-

tinu išsivadavimu laikotar-
pis. Mums teko jį pragyventi
ir rašyti šiuos istorijos pus-
lapius savo krauju ir prakai-
tu. Ir todėl, kai dabar Rusi-
jos vadovai ir Valstybės
dūmos deputatai išreiškia
savo abejones, kad jokios
kreipit tolesnį mūsų šalies
okupacijos iš viso nebuvo,
kad Molotovo-Ribentropo
paktas - tik draugiškas susi-
tarmas, kad Lietuvos vy-
riausybė pati pasiprašė pri-
imama į Sovietų Sąjungos
tarybų šeimą, mums bausių psi-
chologija ir kaip ji gali pa-
kreipit tolesnį mūsų šalies
vysymąsi. Pasaulis visą lai-
ką darosi labiau pragma-
tiškas - kas turtingas, tas ir

Po šv. Mišių Švenčionėlių bažnyčioje Gedulo ir Vilijos minėjimas tesėsi šventoriuje. Lietuvos vėliava buvo patikėta Leonui Sapokai, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Švenčionėlių skyriaus vėliava – Zenonui Rutikauskui

Gedulo ir Vilijos dienos minėjime betarpiškai dalyvavo Švenčionėlių meno mokyklos moksleiviai, parengti jų muzikos vadovų Gyčio Salnos (be to – dirbančiam ir bažnyčios chore) ir Milidos Matijonaitės

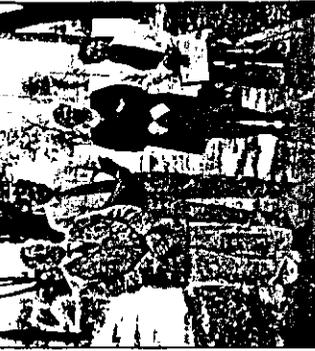
Žvakė, aukoms atminti, uždega buvusi tremtinė, rašytoja Zuzana Vilijonė žinoma kaip ir poetė, ir tautodailininkė Zuzana Kavickaitė

rime kovoti mes patys ir ne-
leisti elgtis su savimi, kaip
su žaislais, rastais didžiąja-
me Europos kelyje. Dabar
Lietuvos saugumas yra nepa-

lyginama i tvirtens. Europos Sąjunga ir NATO pakankamai patikimas skydas, bet tik tuo mūsų pačių priklausomai kaip sugebėsime jį valdyti. Tikros laisvės ir nepriklausomybės versmės kurti nuolatos

budi jos sąryboje. Jau daug parašyta ir išleis-
ta knygų ir straipsnių apie
tremtį, lagerius, apie žibūti-
nes kovas su okupantais ir jų
pakalikais. Daug jau buvo
kalbėta ir diskutuota ir čia
kasmet susirenkant prie šio
akmens, bet su laiku vis atsi-
randa naujų faktų, naujų

„Kaip sugebėsime pasinaudoti gėrybėmis šiandien – priklausomai nuo mūsų pačių“ - savo kalboje sakė meras Vytautas Vigelis. Šalia jo sėdintis Jonas Maciulevičius, o taip pat Švenčionėlių kultūros centro kūrėtiniai darbuotojai Leonarda Valaitienė ir Daiva Pošūrienė.

Beje Daiva Pošūrienė – ne tik renginio vedėja, bet ir aktorė. Ji gl – politinio kalinio ir tremtinio, kurio jau nėra gyvųjų tarpe, Bernardo Simėno dukra. A. a. B. Simėno rankų darbo kryžius iki šiol įamžina šią šventą vietą

Vilniaus pranešimo pabaiga – kitame numeryje.

Paminėti ypatinga diena atėjo nemažai žmonių, tarp jų tremtinių skyriaus pirmininkas Algirdas Jasulionis. Daugiau partinių lyderių nebuvo matyti, tik per šv. Mišias dalyvavo ir krikščionių-demokratų lyderis Vytautas Čenkus

Romualdo PAUKŠTO ir
Gailinos ROMANOVOS nuotr.
Užrašai po nuotraukomis - G. Romanovas